

این کتاب از سایت:

shamela.ws

دانلود شده است.

الکتاب : الذین یحبهم الله تعالی

تألیف: علی بن نایف الشحود

کسانی که الله تعالی آنان را دوست دارد در پرتو قرآن و سنت

تهیه کننده:

پژوهشگر قرآن و سنت

علی بن نایف شحود

ترجمه:

پدرام اندایش

سرشناسه	: شحود، علی
عنوان قراردادی	: الذین یحبهم الله تعالی. فارسی
عنوان و نام	: کسانی که الله متعال آنان را دوست دارد/ تهیه‌کننده علین نایف
پدیدآور	: شحود؛ ترجمه پدram اندایش.
مشخصات نشر	: سنندج: نالای روونکی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۳ ص.
شابک	: 978-600-8551-06-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتاب حاضر از سایت www. ageede.com با عنوان "الذین یحبهم الله تعالی" دانلود و ترجمه شده است.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۰۲.
موضوع	: صفات حمیده -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	: Virtues -- Qur'anic teaching
شناسه افزوده	: اندایش، پدram، ۱۳۵۵ - ، مترجم
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ۸۰۴۱ الف۳ش/۱۰۳/ BP۳
رده بندی دیویی	: ۱۵۹/۲۹۷
شماره	: ۴۴۴۷۲۰۲
کتابشناسی ملی	

کسانی که الله تعالی آنان را دوست دارد

در پرتو قرآن و سنت

مولف: علی بن نایف شحود

مترجم: پدram اندایش

نوبت چاپ: اول 1398

ناشر: نالای روونکی

شابک: 978-600-8551-06-5

مرکز پخش:

سنندج، پاساژ عزتی، انتشارات نالای روونکی و آراس

سقز: کتاب فروشی پیام نو 08736221098

فهرست

صفحه	عنوان
8.....	مقدمه مترجم:
9.....	مقدمه نویسنده:
12.....	باب اول:
12.....	کسانی که الله آنان را دوست میدارد با استناد به قرآن
12.....	محسنین را دوست میدارد.....
12.....	بسیار توبه کنندگان و کسانی که طلب پاکی میکنند را دوست میدارد.....
13.....	تبعیت از فرستادهی الله ﷺ.....
14.....	پرهیزکاران را دوست میدارد.....
15.....	نیکو کاران را دوست میدارد.....
21.....	صابران را دوست میدارد.....
21.....	توکل کنندگان را دوست میدارد.....
22.....	عادلان را دوست میدارد.....
25.....	فروتن بودن در برابر مؤمنان و پرعزت بودن در برابر کافران ...
25.....	پرهیزکاران را دوست میدارد.....
28.....	کسانی که طلب پاکی میکنند را دوست میدارد
28.....	کسانی که صف کشیده در راهش جهاد میکنند را دوست میدارد.....
31.....	میدارد.....
33.....	باب دوم:
33.....	کسانی که الله تعالی آنان را دوست دارد برگرفته از سنت پیامبر ﷺ.....
33.....	علیؑ را الله و رسولش دوست دارند
34.....	الله فلانی را دوست دارد.....
35.....	الله مدارا نمودن در هر امری را دوست میدارد.....
36.....	زاری بندهاش، بسویش را دوست میدارد.....

- 38..... شخص گشاده‌رو را دوست دارد
- 38..... جوان توبه کننده را دوست دارد
- 38..... مؤمن کهنه پوش را دوست دارد
- 39..... عطسه را دوست میدارد
- 40..... دوست دارد که بین فرزندان عدالت برقرار کنید
- 40..... الله عمل کننده‌ای که عملش را نیکو گرداند، دوست دارد
- 41..... حمد کردن را دوست دارد
- 41..... مدح کردن را دوست میدارد
- 42..... وتر را دوست میدارد
- 43..... زیبایی را دوست میدارد
- بندهای را دوست دارد که پرهیزکار بوده و قناعت داشته باشد
- 44..... و خودنمایی نکند
- 44..... الله تعالی غیرت و بزرگ منشی را دوست میدارد
- 45..... حیاء و پوشش را دوست میدارد
- 46..... پوشش را دوست میدارد
- 47..... الله آسان گیری در تجارت را دوست میدارد
- 47..... هر قلب غمگینی را دوست میدارد
- 47..... امور با منزلت را دوست دارد
- 48..... بیصدا بودن [مردم] را در سه حالت دوست دارد
- 48..... شخص پیشهور را دوست میدارد
- 49..... شکر کنندگان را دوست میدارد
- 50..... عطر را دوست میدارد
- 50..... دوست میدارد اثر نعمت بخشیدن به بندهاش را ببیند
- 51..... نیکوکاران پرهیزکار و غیر خودنما را دوست میدارد
- بندهی مؤمنی که فقیر است ولی عفاف دارد را دوست میدارد
- 52.....
- 52..... دوست میدارد اگر عملی انجام شد، به کمال برسد
- 53..... دادخواهان و غمگینان را دوست میدارد

- 53..... قربانی نمودن را دوست میدارد
- 54..... احسان را دوست دارد
- 54..... سه چیز را دوست دارد و نسبت به سه چیز بغض دارد
- 57..... چهار صحابی من را دوست دارد
- 58..... عفو نمودن را دوست دارد
- 59..... کرامت را دوست دارد
- 59..... با حیاء و با عفاف و بردبار را دوست میدارد
- الله دوست دارد به چیزهایی که او اجازه داده است، عمل شود
- 60.....
- 61..... بخشنده است و بخشنده را دوست میدارد
- 62..... الله بندهی مؤمن و آزمایش شده را دوست میدارد
- الله کسی را که با انجام واجبات و نوافل سعی میکند به وی نزدیک شود را دوست میدارد
- 62.....
- 64..... باب سوم:
- کسانی که الله تعالی آنان را دوست نمیدارد، برگرفته از کتاب
- 64..... الله تعالی
- 64..... متجاوزان از حد را دوست نمیدارد
- 66..... فساد را دوست نمیدارد
- تمامی افرادی که بسیار کافر و بسیار گناه کار هستند را
- دوست نمیدارد
- 67.....
- 68..... کافران را دوست نمیدارد
- 68..... ستمکاران را دوست نمیدارد
- کسی که فخر فروش بوده و پر ادعا باشد را دوست نمیدارد
- 70.....
- 72..... خیانتکاران بسیار گناهکار را دوست نمیدارد
- 73..... الله آشکارا بدگویی کردن را دوست نمیدارد
- 73..... فساد کنندگان را دوست نمیدارد
- 76..... اسراف کنندگان را دوست نمیدارد
- 78..... خیانت کاران را دوست نمیدارد

- 79..... طلب تکبرکنندگان را دوست نمیدارد
- 80..... هر خیانت پیشه‌ی کافری را دوست نمیدارد
- 80..... شاد شوندهگان [به مال دنیا] را دوست نمیدارد
- 81..... کافران را دوست نمیدارد
- 82..... هر پر مدعای فخر فروش را دوست نمیدارد
- 83..... باب چهارم
- کسانی که الله تعالی آنان را دوست نمیدارد، در پرتو سنت
- 83..... فرستاده‌هاش محمد ﷺ
- 83..... فحش و فحش دادن را دوست نمیدارد
- 84..... الله فحش و فحش دادن را دوست نمیدارد
- 89..... زبان باز را دوست نمیدارد
- 89..... نسبت به گدایی که قسم میخورد، بغض میورزد
- 89..... الله ثروتمند ظالم را دوست نمیدارد
- 90..... نسبت به کسی که ناسزا میگوید و بد زبان است بغض دارد
- 90..... ناسزا گوینده را دوست نمیدارد
- 91..... نسبت به هر درشتخوی متکبر، بغض میورزد
- 91..... نسبت به هر کس که عالم به دنیا باشد، بغض میورزد
- 92..... عاق کردن را دوست نمیدارد
- 93..... الله تکبر را دوست نمیدارد
- کسانی که شلوار یا ازارشان از دو غوزک پا، پایینتر برود را
- 96..... دوست نمیدارد
- 96..... این شخص و صدایش را دوست نمیدارد
- هر کسی که راحت ازدواج میکند و راحت طلاق میدهد را
- 97..... دوست نمیدارد
- دوست دارد تا زاری بندهاش را بشنود [چون دوست دارد
- 98..... صدای بنده‌ی محبوبش را بشنود]
- 100..... مهمترین مراجع:

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه مترجم:

شکر و ستایش مخصوص الله پروردگار جهانیان است او را حمد گفته و از او کمک می‌جوئیم و طلب آمرزش می‌نماییم، از شرهای درونی و اثرات سوء گناهانمان به الله پناه می‌بریم، کسی را که الله هدایت فرماید، گمراه کننده‌ای نخواهد داشت و کسی را که او گمراه کند، هدایت کننده‌ای نخواهد داشت، شهادت می‌دهم که معبود بر حقی جز الله وجود نداشته و یکتا و بی شریک است و شهادت می‌دهم که محمد بنده و فرستاده‌ی وی می‌باشد. اما بعد:

چند روزی را برای امتحان شدن در این دنیای فانی می‌گذاریم، عده‌ای سربلند و پیروز می‌شوند و عده‌ای زیانکار و اهل آتش جهنم و چه بسا که بعضی از آنها در آن جاودان می‌شوند، کتابی را که پیش رو داریم، مطالبی است از سخنان الله و فرستاده‌اش محمد ﷺ تا بدانیم که چه عملی انجام دهیم تا الله ما را دوست داشته باشد و بر ما غضب ننماید، از الله متعال طلب می‌کنم که آن را از آثار مثبت پرونده‌ی اعمال ما قرار دهد و وسیله‌ای نماید تا توسط آن از غضب و عذاب الله در امان بمانیم.

مقدمه نویسنده:

شکر و ستایش مخصوص الله است که پروردگار جهانیان می باشد و درود و سلامت بر سرور پیامبران و فرستادگان الله و بر آل و همهی اصحابش و هر کس که تا روز قیامت از آنان تبعیت می کند.

أما بعد:

الله تعالی در قرآن، صفات کسانی را یاد می کند که آنها را دوست دارد و همچنین صفات کسانی را یاد می کند که آنها را دوست ندارد، همان گونه که می فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ [المائدة: 54] (ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده اید هر کدام از شما که به شدت از دینش برگردد، الله قومی را می آورد که آنها را دوست داشته و آنان او را دوست می دارند، در مقابل مؤمنان خاشع بوده و در برابر کافران پر عزت، در راه الله جهاد می کنند و از سرزنش سرزنش کننده ای نمی ترسند، این فضل الله است که به هر کس بخواهد، آن را عطا می کند و الله گستراننده و بسیار دانا است).

در این کتاب با استناد به قرآن و سنت، صفات کسانی را که الله

دوست می‌دارد، بیان می‌شود، تا به آن اقتدا نماییم و از مسائلی که لازم به پیروی است تبعیت کنیم.

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾ [البقرة: 165]

(ترجمه: از انسانها کسانی هستند که به غیر از الله شریکانی بر می‌گزینند، آنان را مانند دوست داشتن الله، دوست دارند و [لی] کسانی که ایمان آورده‌اند، در دوست داشتن الله شدیدترین هستند؛ وقتی افرادی که ظالم هستند، عذاب را می‌بینند، [می‌فهمند]: تمامی توانایی‌ها برای الله بوده و الله دارای عذابی شدید می‌باشد).

به همین ترتیب صفات کسانی با استناد به قرآن و سنت، ذکر می‌شود که الله تعالی آنان را دوست نداشته و آنان را از آن صفات بر حذر داشته و امر می‌فرماید تا مردم از آن صفات، دور شوند.

الله تعالی متجاوزان از حق و حقوق را دوست نداشته و فساد را نیز دوست نمی‌دارد و کافران را دوست نداشته و ظالمین را نیز دوست نمی‌دارد....

در این کتاب شرحی بر آیات مرتبط قرآن آورده شده و احادیث نبوی از منبع آن تخریج شده و حکم سند آنان بیان شده است؛ از الله تعالی می‌خواهم که با این کتاب به جمع آوری کننده و خواننده و ناشر

آن در دنیا و آخرت منفعت برساند.

پژوهشگر قرآن و سنت:

علی بن نایف الشحود

18 ذو القعدة 1428 هـ ق، موافق 27/11/2007

باب اول:

کسانی که الله آنان را دوست می‌دارد با استناد به قرآن

محسنین را دوست می‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَأَنْفَقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ [البقرة: 195-196]
 (ترجمه: و در راه الله انفاق کنید و خود را به دست خود به هلاکت نیاندازید و نیکوکاری کنید که الله نیکوکاران را دوست می‌دارد).

ای مؤمنان! برای یاری دادن دین الله و جهاد در راهش، در انفاق خود استمرار داشته باشید و با ترک جهاد در راه الله و انفاق در آن، خودتان را به هلاکت نیاندازید و در انفاق کردن و اطاعت از الله، راه نیک را برگزینید و اعمال دینی خود را برای الله تعالی خالص گردانید و الله اهل اخلاص و نیکوکاری را دوست می‌دارد.

بسیار توبه کنندگان و کسانی که طلب پاکی می‌کنند را

دوست می‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ [البقرة: 222]

(ترجمه: از تو درباره‌ی حیض می‌پرسند، بگو: آن آزار است و در هنگام حیض از زنان دوری کنید و به آنها نزدیک نشوید تا پاک شوند و وقتی پاک شدند از آن راهی به آنها وارد شوید که الله به شما امر فرموده است، الله بسیار توبه‌کنندگان و کسانی که طلب پاکی می‌کنند را دوست می‌دارد).

از تو درباره‌ی حیض می‌پرسند - آن خونی است که از رحم‌های زنان بطور طبیعی در اوقات مخصوصی خارج می‌شود - ای پیامبر! به آنها بگو: آن آزار و پلیدی است و به کسی که به آن نزدیک شود، ضرر می‌رساند؛ در وقت حیض از جماع کردن با آنها اجتناب نمایید تا این که خونریزی قطع شود و وقتی خونریزی قطع شد، آن زنان غسل نمایند و با آنها از راهی که الله آن را حلال دانسته است، نزدیکی کنید و آن قبل است و دُبر نمی‌باشد. الله بندگان را که زیاد توبه می‌کنند و زیاد طلب آمرزش می‌نمایند را دوست دارد؛ الله بندگان را که سعی در پاک شدن - [چه از نظر قلبی و درونی و چه از نظر ظاهری] - دارند را دوست می‌دارد، کسانی که از زشت‌کاری‌ها و پلیدی‌ها دوری می‌کنند.

تبعیت از فرستاده‌ی الله ﷺ

الله تعالی می‌فرماید: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ

وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿آل عمران: 31﴾ [ترجمه: بگو: اگر الله را دوست دارید از من تبعیت کنید، [که در نتیجه‌ی آن] الله شما را دوست داشته و گناهانتان می‌آمرزد و الله بسیار آمرزنده و دائماً رحمت کننده است).

ای رسول! بگو: اگر واقعاً الله را دوست دارید، از من تبعیت کنید و به من به طور ظاهری و باطنی ایمان بیاورید! [در نتیجه‌ی آن] الله شما را دوست داشته و گناهانتان را محو می‌فرماید؛ الله گناهانی که بندگان انجام می‌دهند را می‌آمرزد و نسبت به آنها مهربان است. این آیه‌ی کریمه دلالت می‌کند بر این که، کسی که ادعا می‌کند الله تعالی را دوست می‌دارد و در عین حال از پیام‌آورش محمد ﷺ آنچنان که حق تبعیت است، تبعیت نمی‌کند و در امر و نهی‌اش مطیع او نمی‌باشد، آن شخص، دروغگویی بیش نمی‌باشد تا زمانی که از فرستاده‌اش ﷺ آن چنان که حق تبعیت است تبعیت نماید.

پرهیزکاران را دوست می‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ [آل عمران: 76] (ترجمه: بله، کسی که به عهدش وفا کند و پرهیزکاری نماید؛ الله پرهیزکاران را دوست می‌دارد).

امر آن گونه نیست که آن دروغگویان آنچنان می‌پندارند، پرهیزکار

واقعی کسی است که به آنچه الله با او پیمان بسته است، وفا نماید که شامل: امانت داری و ایمان به الله و فرستادگانش و التزام داشتن به هدایت و شرع وی و ترسیدن از الله ﷻ است، تا جایی که این ترس باعث شود تا به او امرش عمل نموده و از نواهی اش دوری نماید و الله پرهیزکاران را دوست می‌دارد، کسانی که از شرک و گناهان پرهیز می‌کنند.

نیکو کاران را دوست می‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ * الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ * وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ * أُولَٰئِكَ جَزَاءُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ [آل عمران: 133-136] (ترجمه: بشتایید بسوی آمرزش از طرف پروردگارتان و بهشتی که عرض آن به وسعت آسمانها و زمین است [و] برای پرهیزکاران مهیا شده است * کسانی که در حال ثروتمندی و تنگدستی اموالشان را انفاق نموده و خشم خود را فرو می‌برند و [مردم را از ظمی که به آنها نموده‌اند] عفو می‌نمایند

و الله نیکو کاران را دوست می‌دارد * و کسانی که وقتی عمل زشتی را انجام می‌دهند یا به خودشان ظلم می‌کنند، الله را یاد کرده و برای گناهشان طلب آمرزش می‌نمایند و چه کسی به جز الله است که گناهان را می‌آمرزد؟ و در آنچه [که از گناهان] انجام داده‌اند، در حالی که [زشتی و قباحت گناه را] می‌دانند بر آن [گناه] اصرار نمی‌کنند).

بشتابید بسوی اطاعت کردن از الله و فرستاده‌اش ﷺ تا غنیمتی بدست آورید که آمرزشی بزرگ و بهشتی وسیع را در بر دارد و عرض آن به اندازه‌ی آسمانها و زمین است و الله آنان را به پرهیزکاران وعده داده است.

کسانی که اموالشان را در سختی و آسانی انفاق می‌کنند و هرگاه خشمگین می‌شوند، خشم خود را با صبر کردن، فرو می‌برند و اگر مورد ظلم واقع شوند، کسی که به آنها ظلم نموده است را عفو می‌نمایند و این احسانی است که الله اهل آن را دوست می‌دارد.

کسانی که وقتی مرتکب گناه بزرگی می‌شوند و یا به خودشان ظلم می‌کنند، پاداش و عذاب الله را یاد کرده و بسوی پروردگارشان، توبه کننده باز می‌گردند، از او می‌خواهند تا گناهانشان را ببامرزد و آنان یقین دارند که کسی غیر از الله، گناهان را نمی‌آمرزد و به همین دلیل آنها در انجام گناهان پافشاری ننموده و می‌دانند که اگر توبه کنند الله تعالی آنان را می‌بخشد.

آنان کسانی هستند که به این صفتهای بزرگ وصف شده‌اند و پاداش‌شان این است که الله گناهان آنان را می‌پوشاند و برای آنها باغهایی خواهد بود که از زیر درختها و قصرهایش، رودهای گوارا جاری هستند. در آن جاودانه بوده و از آن هرگز اخراج نمی‌گردند. چه نیکوست، پاداش عمل‌کنندگان، که همان آموزش و بهشت است.

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَكَايْنٍ مِّنْ نَّبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَرُوا لَمَّا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ * وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ * فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ [آل عمران: 146-148]

(ترجمه: و چه بسیار پیامبرانی بوده‌اند که مردان خدایی زیادی همراه آنان جهاد نموده‌اند و به سبب آنچه که از طرف الله به آنان می‌رسید، سست و ناتوان نمی‌شدند و خوار نمی‌گشتند و الله صابران را دوست می‌دارد * و سخن آنان چیزی نبود مگر این که: پروردگار ما! گناهانمان و اسراف ما در امورمان را ببامرز و گامهای ما را استوار و محکم گردان و ما را بر قوم کافران پیروز گردان * الله پاداش دنیا و نیکویی پاداش آخرت را به آنها بخشید و الله نیکو کاران را دوست می‌دارد).

به همراه بیشتر پیامبران گذشته، یاران زیادی بودند که همراه

پیامبران‌شان جهاد می‌نمودند و در مقابل زحمی شدن و کشته شدن از خود ضعف نشان نمی‌دادند، زیرا در راه پروردگارشان جهاد می‌نمودند و ناتوان نگشته و در مقابل دشمنانشان سر تعظیم فرو نمی‌آوردند و فقط بر آنچه به آنها می‌رسید، صبور بودند و الله صابران را دوست می‌دارد.

سخن آن صابران چیزی نبود مگر آن که بگویند: پروردگار ما! گناهان ما و آنچه در امور دینمان در آن اسراف می‌ورزیم، را بیامرز و گامهای ما را محکم گردان تا از جهاد با دشمنان روی برنگرانده و ما را بر کسانی که وحدانیت تو و نبوت پیام‌آوردنگانت را مورد سوال قرار می‌دهند، پیروز گردان.

الله تعالی به آن صابران در دنیا اجری می‌دهد که همان پیروزی بر دشمنانشان و منزلت یافتن در سرزمینشان است و در آخرت پاداشی نیکو و بزرگ می‌دهد که همان بهشت پر نعمت است. الله هر کس که در عبادتش احسان را برگزیند و با مخلوقاتش حسن برخورد داشته باشد را، دوست می‌دارد.

الله تعالی می‌فرماید: ﴿فَبِمَا نَقَضْتُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهَا وَتَسَوُّوا حِطًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ [المائدة: 13] (ترجمه: به واسطه‌ی پیمان شکنی آنها،

لعنتشان نمودیم و قلبهایشان را سخت گردانیدیم، سخن را از جایگاهش تحریف می‌کنند و بعضی از آنچه به آنها تذکر داده شد را فراموش کردند؛ تو همواره از آنان خیانتی را می‌بینی، مگر عده‌ی کمی از آنها، پس آنان را مورد عفو قرار بده و [از ظلم آنان] چشم پوشی کن! الله نیکوکاران را دوست می‌دارد).

الله تعالی بدان سبب که آن یهودیان پیمان موکدی را نقض کردند، آنان را از رحمت خود طرد فرمود و قلبهایشان را سخت گرداند و آن را برای ایمان آوردن مهیا نساخت؛ آنها کلامی را که بر موسی عليه السلام نازل فرموده بود که همان تورات است، تغییر داده و آنچه از تذکر به آن، نصیب آنها شده بود را ترک گفتند و به آن عمل نمودند. فرستاده‌ی الله دائماً از آنان خیانت و نامردی می‌دید و آن یهودیان بر منهج گذشتگان‌شان بودند، مگر عده‌ی کمی از آنها. الله عز وجل به وی عليه السلام امر فرمود تا بدرفتاری آنان را عفو کند و از آنان درگذرد، الله کسانی را که از روی نیکوکاری عفو می‌کنند و از بدیهایی که به آنها شده است در می‌گذرند را دوست می‌دارد. این چنین است احوال کسانی که به خاطر مقاصد پلیدشان راه [راست] را کج کرده و اقدام به تحریف کلام الله نموده و آن را در غیر راه حق تفسیر می‌کنند، اگر از تحریف و تاویل نابجا ناتوان گردند، به خاطر تبعیت از هوای نفس آنچه را که الله شریعت خود قرار داده است ترک می‌کنند، شریعتی که مگر عده‌ی کمی

که الله آنان را حفظ نموده است، در آن استوار نمی‌گردند.

الله تعالی می‌فرماید: ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعُمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ [المائدة: 93] (ترجمه: بر کسانی که ایمان آورده‌اند و عمل صالح انجام داده‌اند بر آن چیزی که نوشیده‌اند، ایرادی وجود ندارد اگر پرهیزکاری کنند و ایمان بیاورند و کارهای شایسته انجام دهند، سپس پرهیزکاری نموده و ایمان بیاورند و سپس پرهیزکاری نموده و کار نیک انجام دهند و الله نیکوکاران را دوست می‌دارد).

برای مؤمنانی که قبل از حرام شدن شراب آن را نوشیده‌اند گناهی وجود ندارد، به شرط آن که آن را ترک کرده و از غضب الله پرهیزکاری نمایند و به الله ایمان بیاورند، همچنین اعمال صالح انجام دهند که دلالت دارد، بر ایمان آنها و گرایش آنها به رضایمندی الله، سپس مراقبه‌ی خود به الله تعالی و ایمان به وی را توسط آن زیاد می‌کنند، تا جایی که از روی یقین او را به شکلی عبادت می‌کنند که گویی او را می‌بینند و الله کسانی که به درجه‌ی احسان^۱ می‌رسند را دوست می‌دارد، تا جایی که ایمان آنها به عالم غیب طوری باشد که گویی آن

1 - با توجه به حدیث جبرئیل رضی الله عنه، درجه احسان بالاتر از درجه‌ی ایمان است و آن

حالتی است که بنده به طوری الله را عبادت که کند که گویی او را می‌بیند. (مترجم)

را مشاهده می‌کنند.

صابران را دوست می‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَكَايِنٍ مِّن نَّبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ﴾ [آل عمران: 146] (ترجمه‌ی آن پیشتر آمد).

همراه بیشتر پیامبران گذشته، یاران زیادی بودند که همراه پیامبران‌شان جهاد می‌نمودند و در مقابل زخمی شدن و کشته شدن از خود ضعف نشان نمی‌دادند، زیرا در راه پروردگارشان جهاد می‌نمودند و ناتوان نگشته و در مقابل دشمنانشان سر تعظیم فرو نیاوردند و فقط بر آنچه به آنها می‌رسید، صبور بودند و الله صابران را دوست می‌دارد.

توکل‌کنندگان را دوست می‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لنتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ [آل عمران: 159] (ترجمه: به واسطه‌ی رحمتی از الله، بر آنان نرمخو شدی و اگر درشتخو و سنگدل بودی، از اطراف تو پراکنده می‌شدند، آنان را عفو کن! و برای آنها طلب آموزش نما! و در امور با آنان مشورت کن!

[و اگر بعد از مشورت] تصمیم به کاری گرفتی بر الله توکل نما! الله توکل کنندگان را دوست می‌دارد).

ای پیامبر! بواسطه‌ی رحمت الله بر تو و اصحابت و منتی که الله بر تو گذاشت، برای یارانت دلسوز و مهربان شدی و اگر تو بدرفتار و سنگدل بودی یارانت دور تو را ترک می‌کردند؛ بعضی از آنها را بواسطه کاری که در غزوه‌ی أحد انجام دادند مواخذه نکن! بلکه برای آنان طلب آمرزش نما! و در اموری که احتیاج به مشورت دارد با آنان مشورت فرما! بعد از مشورت اگر تصمیم بر امری از امور را گرفتی، شجاعانه بر الله توکل کن! الله توکل کنندگان بر خودش را دوست می‌دارد.

عادلان را دوست می‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكْأَلُونَ لَلْسُحْتِ فَإِنْ جَاؤُوكَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرَضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ [المائدة: 42] (ترجمه: همواره به دروغ گوش فرا داده و خوراکي حرام می‌خورند، اگر نزد تو آمدند، بین آنها داوری کن یا از آنها روی بگردان! و اگر از آنها روی بگردانی، کوچکترین ضرری به تو نمی‌رسانند و اگر بین آنها حکم نمودی، با عدالت حکم بفرما! الله عادلان

را دوست دارد).

آن یهودیان شنیدن دروغ و خوردن حرام را با هم جمع نموده‌اند و اگر نزد تو آمدند بین آنها قضاوت کن! یا آنان را ترک کن! اگر بین آنها قضاوت نکنی کوچکترین ضرری نمی‌تواند به تو برساند و اگر بین آنها قضاوت نمودی، با عدالت حکم صادر کن! زیرا الله تعالی عادلان را دوست دارد.

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ [الحجرات: 9] (ترجمه: و هرگاه دو گروه از مؤمنان با یکدیگر وارد جنگ شدند، بین آنها صلح برقرار کنید، پس اگر یکی از آنها بر دیگری تجاوز کرد با گروه متجاوز بجنگید تا [آن گروه] به حکم الله برگردد، هر گاه بازگشت در میان آنان عادلانه صلح برقرار کنید و عادل باشید، الله عادلان را دوست می‌دارد).

ای مؤمنان! اگر دو گروه از اهل ایمان با یکدیگر وارد جنگ شدند بین آنها صلح برقرار کنید و آنان را دعوت دهید تا حکم خود را از کتاب الله و سنت فرستاده‌اش ﷺ استخراج کنند و به حکم آن دو راضی باشند، اگر یکی از آن دو گروه از حق تجاوز کرد و از اجابت [صلح] سرباز زد با آنها بجنگید تا به حکم الله و فرستاده‌اش برگردند و اگر

برگشتند بین آنها از روی انصاف صلح برقرار کنید و در حکمی که صادر می‌کنید، عدالت را رعایت فرمایید، به طوری که در حکم صادر کردنتان از حکم الله و فرستاده‌اش تجاوز ننمایید. الله حکم صادر کنندگان عادل را دوست می‌دارد، کسانی که بین مخلوقاتش به عدالت حکم می‌کنند. در این آیه مودت دوستی به خاطر الله به شکل حقیقی آن بیان شده است، همان گونه که این مسأله مربوط به جلال الله سبحانه است.

الله تعالی می‌فرماید: ﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ [الممتحنة: 8] (ترجمه: الله شما را از کسانی که به خاطر دین با شما نجنگیده‌اند و شما را از خانه‌هایتان اخراج نکرده‌اند، باز نمی‌دارد که به آنها نیکی کنید و در حق آنان به عدالت رفتار کنید، الله عادلان را دوست می‌دارد).

ای مؤمنان! الله شما را از کسانی که به سبب دین با شما وارد جنگ نشده‌اند و شما را از خانه‌هایتان، بیرون نکرده‌اند، باز نمی‌دارد تا آنان را از روی خیر، اکرام کنید و بین آنها از روی نیکوکاری، عدالت برقرار کنید و به آنها نیکی کنید. الله کسانی که در سخنان و کارهایشان عدالت را رعایت می‌کنند، دوست می‌دارد.

فروتن بودن در برابر مؤمنان و پرعزت بودن در برابر کافران

الله تعالى می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ [المائدة: 54] (ترجمه پیش‌تر آمد).

ای کسانی که الله و فرستاده‌اش را تصدیق نمودید و به شریعت الله عمل نمودید، هر کدام از شما از دینش برگردد و آن را به یهودیت و یا مسیحیت یا مانند آن تبدیل نماید، ذره‌ای به الله ضرر نمی‌رساند، الله بجای آنها قومی را می‌آورد که بهتر از نفرات قبلی هستند، آنها را دوست داشته و آنان نیز او را دوست می‌دارند، نسبت به مؤمنان با محبت بوده و در برابر کافران شدت عمل به خرج می‌دهند، با دشمنان الله جهاد کرده و درباره‌ی الله از کسی نمی‌ترسند. این نعمتهایی از فضل الله است که به هر که بخواهد می‌دهد و الله وسعت دهنده‌ی فضل است و بسیار داناست که کدام یک از بندگانش مستحق آن فضلا می‌باشند.

پرهیزکاران را دوست می‌دارد

الله تعالى می‌فرماید: ﴿بِرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ * فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلِمُوا أَنْكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ * وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ

الْحَجَّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابِ آلِيمٍ * إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهَرُوا عَلَيْكُمْ أَوْ فَاتَمُوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤-١﴾

[التوبة: 1-4] (ترجمه: این بیزاریِ الله و فرستاده‌اش است از مشرکانی

که شما با آنان پیمان بسته‌اید * چهار ماه در زمین بگردید و بدانید که شما نمی‌توانید الله را درمانده کنید و بدانید الله خوار کننده‌ی کافران است * این اعلامی است از طرف الله و فرستاده‌اش به مردم در روز حج تمتع، که الله و رسولش از مشرکان بیزار هستند، اگر توبه کنید آن برایتان بهتر است و اگر رو بگردانید، بدانید که شما نمی‌توانید الله را ناتوان سازید و کافران را به عذابی دردناک مژده بده * مگر کسانی از مشرکان که با آنها پیمان بسته‌اید و آنها ذره‌ای پیمان شکنی نکرده‌اند و کسی را علیه شما یاری نداده‌اند؛ پیمان آنها را تا پایان زمانش حفظ کنید؛ الله پرهیزکاران را دوست می‌دارد).

این برائتی است از طرف الله و فرستاده‌اش و اعلان این که

عهدهایی که بین مسلمانان و مشرکان وجود دارد، منقضی است.

ای مشرکان! چهار ماه در زمین سیر کنید و هر جا که بروید از

دست مؤمنان در امان خواهید ماند و بدانید از عذاب الهی خلاص

نخواهید شد و الله ذلیل کننده‌ی کافران است و در دنیا بر آنها مهر ننگی

زده و در آخرت آتش نصیبشان خواهد شد. این آیه در مورد کسانی است که عهد آن مطلقه و غیر مؤقته است و برای کسی که عهدش قبل از چهار ماه به پایان می‌رسد، تا پایان چهار ماه، پیمان وی باقی خواهد ماند و همچنین این حکم در مورد مشرکی است که عهد خود را شکسته باشد.

در روز قربانی، الله و فرستاده‌اش اعلام کرده و مردم را تنذیر می‌کنند، که الله از مشرکان بیزار بوده و فرستاده‌اش نیز به همین ترتیب. ای مشرکان اگر بسوی حق بازگردید و شرک خودتان را ترک کنید، برای شما بهتر است و اگر از قبول حق روی برگردانید و از داخل شدن به دین اسلام سر باز زنید، بدانید که از عذاب الله رهایی نخواهید داشت. ای رسول به آن کسانی که از اسلام روی بر می‌تابند، بگو: از عذاب رنج آور الله در امان نخواهند ماند.

از بین آن مشرکانی که بیان شد، مشرکانی را جدا می‌فرماید، آنان کسانی هستند که با شما تا زمان خاصی عهد و پیمان بسته‌اند و هرگز در عهد و پیمان‌شان خیانت نورزیده‌اند و هیچ یک از دشمنانتان را علیه شما یاری نکرده‌اند، در نتیجه عهد و پیمان را با آنها تا آن زمانی که قبلاً طی کرده‌اید، به پایان برسانید. الله پرهیزکاران را دوست می‌دارد کسانی که آنچه به آن امر شده‌اند را انجام داده و از شرک و خیانت و هر چیزی که شامل گناه باشد، پرهیز می‌کنند.

الله تعالی می‌فرماید: ﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ [التوبة: 7] (ترجمه: چگونه برای مشرکان از طرف الله و فرستاده‌اش عهد و پیمانی وجود داشته باشد؟ مگر کسانی که در مسجد الحرام با آنان پیمان بستید، تا هر وقت که [بر پیمانشان] با شما استوار هستند، شما [نیز بر پیمان] با آنها استوار باشید، الله پرهیزکاران را دوست می‌دارد).

شایسته نیست که الله و فرستاده‌اش با مشرکین عهد و پیمانی داشته باشند، مگر کسانی که در مسجد الحرام در صلح (حدیبه) با آنان پیمان بستید، تا زمانی که بر عهد و پیمانشان ثابت قدم هستند، شما نیز مانند آنان رفتار کنید. الله تعالی پرهیزکارانی که به عهدشان عمل می‌کنند را دوست می‌دارد.

کسانی که طلب پاکی می‌کنند را دوست می‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضَرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيْقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلِيَحْلِفْنَ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ * لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رَجُلٌ يَحِبُّ أَنْ يُتَطَهَّرَ وَاللَّهُ يَحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ * أَمَنْ أَسَسَ بِنِيَانِهِ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ

وَرِضْوَانَ خَيْرٍ أُمَّ مِنْ أَسَسِ بَنِيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ * لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿التوبة: 107-110﴾

(ترجمه: و کسانی که مسجدی ساختند تا با آن [به مسلمانان] ضرری برسانند و بین مؤمنان، کفر و تفرقه ایجاد نمایند و آن را کمین‌گاهی مهیا سازند، برای کسانی که پیشتر با الله و فرستاده‌اش جنگیده بودند، مسجدی ساختند و قسم خوردند که جز نیکی هدف دیگری ندارند، الله گواهی می‌دهد که آنها دروغگو هستند * هرگز در آن نماز نخوان، مسجدی که از ابتدا از روی تقوا ساخته شده است سزاوتر است تا در آن نماز بخوانی؛ در آن مردانی وجود دارند که دوست دارند پاکیزه گردند و الله کسانی که طلب پاکیزگی می‌کنند را دوست می‌دارد * آیا کسی که شالوده‌ی [کار] خود را بر اساس پرهیزکاری از الله و [جلب] خوشنودی وی قرار داده است، بهتر می‌باشد یا کسی که اساس [کار] خود را بر لبه‌ی پرتگاهی که مشرف به سقوط است بنا می‌نهد و با آن در آتش می‌افتد؟ و الله قوم ستمکاران را هدایت نمی‌فرماید * بنیانی را که بنا نهاده‌اند همیشه در دل‌هایشان، مایه‌ی شک و تردید است، مگر آن که دل‌هایشان پاره پاره گردد و الله بسیار دانای پر حکمت است).

منافقان مسجدی بنا نهادند، تا توسط آن به مؤمنین ضرر برسانند و به الله کفر ورزیده و بین مؤمنین تفرقه ببندازند، تا بعضی از آنها در آن

نماز خوانده و مسجد قباء را که در آن، مسلمانان نماز می‌خواندند، را ترک کنند، مسلمانان درباره‌ی آن اختلاف نظر پیدا کرده و به همان دلیل بین آنها تفرقه ایجاد شد؛ در آن منتظر کسانی شدند که با الله و فرستاده‌اش جنگ داشتند و - او ابو عامر راهبی فاسق بود - تا آن را مکانی سازند که علیه مسلمانان دسیسه نمایند؛ آن منافقان قسم می‌خورند که برای بنای مسجد به غیر از نیت خیر و ایجاد دوستی بین مسلمانان و آسان شدن مسجد رفتن، برای ناتوانانی که از مسجد قباء دور بودند، هدف دیگری ندارند و الله گواهی می‌دهد که آنان در قسم خوردنشان، دروغگو هستند. آن مسجد ویران شد و به آتش کشیده شد.

ای پیامبر! در چنین مسجدی هرگز نماز نخوان، مسجدی که از اول بر پایه‌ی تقوا بنا شده است (مسجد قباء) سزاوارتر است تا در آن نماز بخوانی و در این مسجد مردانی هستند که دوست دارند، پاک شوند، با آب از نجاسات و آلودگی پاک شده و با پرهیزکاری و طلب آمرزش از گناهان و معاصی. الله کسانی که طلب پاکیزگی می‌کنند را دوست می‌دارد. وقتی مسجد قباء از روز اول بر اساس تقوا بنا شد، پس مسجد النبی ﷺ به طریق اولی نیز همین حکم را پیدا می‌کند.

یکی نیستند ساختمانی که بر اساس تقوای الهی و اطاعت و جلب رضایتمندی وی ساخته شده است با ساختمانی که بنیانش بر لبه‌ی

پرتگاه و مستعد سقوط ساخته شده است، مسجد [دوم] برای ضرر رساندن و کفر پیشه نمودن و تفرقه افکنی بین مسلمانان ساخته شده بود و انتهای آن سقوط در آتش جهنم بود. الله افراد ظالم را هدایت نمی‌کند، کسانی که از حد و حدود وی پا فراتر می‌گذارند.

بنیان منافقانی که از روی شک و نفاقی که در قلب آنان جای گرفته بود، برای ضرر رساندن به مسجد قباء آن را بنا نهاده بودند، زوال پیدا نمی‌کرد تا اینکه با مردن و یا کشته شدن قلب آنها پاره پاره می‌گشت یا این که با نهایت پشیمانی، پشیمان شده و بسوی پروردگارشان توبه نمایند و از او به طور تمام و کمال بترسند. الله بر آنچه آن منافقان از شک در دل‌هایشان داشته و نیتی که برای بنای آن داشتند، آگاه است و در تدبیر امور آفریدگانش حکیم است.

کسانی که صف کشیده در راهش جهاد می‌کنند را دوست می‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَهُمْ بُنْيَانٌ مَّرْصُوعٌ﴾ [الصف:4] (ترجمه: الله کسانی را که صف بسته و گویی بنایی استوار هستند و در راه وی جهاد می‌کنند را دوست می‌دارد).

الله کسانی که در راهش صف کشیده جهاد می‌کنند و به مانند یک

بنای استوار می‌باشند که دشمن در آن نمی‌تواند نفوذ کند را دوست می‌دارد؛ در این آیه فضیلت جهاد و مجاهدان بیان شده است؛ جهادی که بندگان مؤمن الله از روی محبت الله سبحانه آن را انجام می‌دهند و آن وقتی است که روبروی دشمنان الله صف می‌بندند و در راه وی جهاد می‌کنند.

باب دوم:

کسانی که الله تعالی آنان را دوست دارد برگرفته از سنت
پیامبر ﷺ

علیؑ را الله و رسولش دوست دارند

از ابو حازم آمده است که سهلؓ به او گفت که پیامبر ﷺ روز خیر فرمود: «لَأُعْطِينَ الرَّأْيَةَ غَدًا رَجُلًا يَفْتَحُ عَلَيَّ يَدَيْهِ ، يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ ، وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولَهُ» (فردا پرچم را به کسی می‌دهم که راه در مقابل وی باز شده، الله و فرستاده‌اش را دوست دارد و الله و فرستاده‌اش او را دوست دارند).

مردم شب نمودند و تمامی آنها امید داشتند تا [پرچم] صبح به آنها داده شود، پیامبر ﷺ فرمود: «أَيْنَ عَلِيٌّ» (علی کجاست؟). گفته شد: از چشمانش گلیه دارد، [پیامبر ﷺ] آب دهان خود را بر چشمان وی گذاشت و برایش دعا فرمود و او سالم شد به طوری که گویی هیچ ناراحتی در قبل نداشت، [پرچم] را به او عطا نمود و فرمود: «أَقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا» (با آنها جهاد می‌کنیم تا زمانی که مثل ما شوند!) و فرمود: «أَنْفُذْ عَلَيَّ رِسْلَكَ حَتَّى تَنْزَلَ بِسَاحَتِهِمْ ، ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ ، وَآخِرُهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ ، فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا خَيْرَ لَكَ

مَنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ»^۱ (به نرمی حرکت کن تا این که به میدان آنها برسی! سپس آنان را بسوی اسلام دعوت بده و آنچه برایشان واجب شده است را به آنان برسان، قسم به الله اگر فردی از آنان را، الله توسط تو هدایت کند برایت از گله‌های شتر قرمز^۲ بهتر است).

الله فلانی را دوست دارد

ابوهریره رضی الله عنه روایت می‌کند که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبِبْهُ . فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ ، فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبِبُوهُ . فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ، ثُمَّ يُوَضِّعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ»^۳ (وقتی الله، بنده‌ای را دوست داشته باشد، به جبرئیل ندا می‌فرماید که الله فلانی را دوست دارد تو نیز وی را دوست داشته باش. در نتیجه جبرئیل او را دوست می‌دارد و جبرئیل در بین اهل آسمان ندا می‌دهد که الله، فلانی را دوست دارد، پس او را دوست داشته باشید، در نتیجه اهل آسمان او را دوست می‌دارند، سپس به همین دلیل مقبول اهل زمین می‌گردد).

1 - صحیح بخاری (3009)

2 - شتر قرمز در آن زمان نشان ثروتمندی بوده و به مانند خودروهای گران قیمت امروزی بود. (مترجم)

3 - صحیح بخاری (3209).

الله مدارا نمودن در هر امری را دوست می‌دارد

عروه بن زبیر گفته است که عایشه رضی الله عنها همسر پیامبر ﷺ گفت: گروهی از یهودیان نزد رسول الله ﷺ رسیدند و گفتند: «السَّامُ عَلَيْكُمْ» (مرگ بر تو). عایشه رضی الله عنها گفت: آن را فهمیدم و گفتم: «وَعَلَيْكُمْ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ» (و مرگ بر شما و لعنت [بر شما]). رسول الله ﷺ فرمود: «مَهْلًا يَا عَائِشَةُ، إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ» (مهلت بده ای عایشه! الله مدارا کردن در تمامی امور را دوست می‌دارد). گفتم: ای رسول الله! نشنیدی آن‌ا چه گفتند؟ رسول الله ﷺ فرمود: «قَدْ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ»^۱ ([در جواب] گفتم: و بر شما).

عبدالله بن مغفل گفته است که رسول الله ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ وَيُعْطِي عَلَيْهِ مَا لَا يُعْطَى عَلَى الْعُنْفِ»^۲ (الله مدارا می‌کند و مدار کردن را دوست می‌دارد و در ازای آن چیزی را می‌دهد که در زمان درستی نمودن، آن را نمی‌دهد).

از ابی امامه آمده است که رسول الله ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الرَّفْقَ وَيَرْضَاهُ، وَيُعِينُ عَلَيْهِ مَا لَا يُعِينُ عَلَى الْعُنْفِ»^۳ (الله مدارا کردن را دوست داشته و از آن راضی می‌شود و در ازای آن چیزی را

1 - صحیح بخاری (6024).

2 - سنن ابی داود (4809) صحیح

3 - المعجم الكبير طبرانی - (ج 7 / ص 100) شماره‌ی (7350) صحیح

می‌رساند که در هنگام درشتی نمودن آن را نمی‌رساند).

زاری بنده‌اش، بسویش را دوست می‌دارد

یحیی بن ابی‌کثیر گفته است: ابو عبیده بن عبدالله بن مسعود برایم نوشت: أما بعد، من به تو هدایت عبدالله بن مسعود در نماز، عمل و سخنش را بیان می‌دارم و گفت: به رسول الله ﷺ جوامع الکلم^۱ داده شد، به ما آموزش می‌داد که وقتی در نماز می‌نشینیم چه بگوییم: «التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، سپس آنچه را که می‌خواهد بعد از آن طلب نماید و با کلماتی آسان و غیر طولانی در نشستن بسوی الله، برای رحمت و آمرزشش، رغبت پیدا نماید، می‌فرمود:

«أُحِبُّ أَنْ تَكُونَ مَسْأَلَتِكُمُ اللَّهَ حِينَ يَقَعُ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ وَيَقْضِي التَّحِيَّةَ، أَنْ يَقُولَ بَعْدَ ذَلِكَ: سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ، اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، وَأَصْلِحْ لِي عَمَلِي، إِنَّكَ تَغْفِرُ الذُّنُوبَ لِمَنْ تَشَاءُ، وَأَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ، يَا غَفَّارُ اغْفِرْ لِي، يَا تَوَّابُ تَبَّ عَلَيَّ، يَا رَحْمَانُ ارْحَمْنِي، يَا عَفُوُّ اغْفِرْ عَنِّي، يَا رَعُوفُ ارْأَفْ بِي، يَا رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ،

1 - به معنی قرآن است و به معنی مطلبی است که الفاظ آن اندک بوده و دارای معانی زیاد

وَطَوَّقَنِي حُسْنَ عِبَادَتِكَ، يَا رَبِّ أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ، يَا رَبِّ افْتَحْ لِي بِخَيْرٍ، وَاخْتَمْ لِي بِخَيْرٍ، وَآتِنِي شَوْقًا إِلَى لِقَائِكَ مِنْ غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ، وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ، وَقِنِي السَّيِّئَاتِ، وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ فَقَدْ رَحِمْتَهُ، وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ، ثُمَّ مَا كَانَ مِنْ دُعَائِكُمْ فَلْيَكُنْ فِي تَضَرُّعٍ وَإِخْلَاصٍ، فَإِنَّهُ يُحِبُّ تَضَرُّعَ عَبْدِهِ إِلَيْهِ»^۱ (دوست دارم که خواسته هر کدام از الله بعد از گفتن تحیة این باشد که: پاک و منزه هستی، هیچ عبادت شونده‌ی بر حقی جز تو وجود ندارد، گناه مرا بیامرز! عمل مرا اصلاح بفرما! تو گناهان هر که را بخواهی می‌بخشی، تو بسیار آمرزنده و دائماً رحمت کننده می‌باشی، ای بسیار آمرزنده مرا بیامرز! ای بسیار رحمت کننده مرا رحمت کن! ای عفو کننده مرا عفو بفرما! ای بسیار مهربان به من مهربانی کن! پروردگارا! به من توفیق بده تا شکر نعمتی را که به من داده‌ای، بجا آورم، عبادت نیکت را برای من آسان بگردان، ای پروردگارا! تمامی خیر را از تو می‌خواهم و از تمامی شر به تو پناه می‌برم، پروردگارا! با خیر و سلامت برای من گشایش ایجاد بفرما! خاتمه‌ی [عمل] مرا خیر بفرما! شوق دیدنت را بدون

1 - المعجم الكبير طبرانی - (ج 8 / ص 378) شماره‌ی (9799) در آن أبو عبیده بن عبد الله وجود دارد که از پدرش چیزی نشنیده است، ولی عالمترین مردم به پدرش بود و احادیث را از طریق مادرش و اصحابش پدرش می‌آموخت. نگاه شود به التهذیب (3495) حسن

بدبختی و زیان، به من عطا بفرما و آن را فتنه‌ای گمراه کننده قرار مده! مرا از بدی‌ها حفظ بفرما! تو رحمت کرده‌ای کسی را که از بدیها تقوا پیشه کند و آن پیروزی بزرگ است؛ دعای شما همراه زاری و اخلاص باشد، بطور یقین [الله] زاری بدنه‌اش را بسویش دوست می‌دارد).

شخص گشاده‌رو را دوست دارد

از ابوهریره رضی الله عنه آمده است که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ السَّهْلَ الطَّلِقَ». (الله تعالی گشاده‌رو را دوست می‌دارد).

جوان توبه کننده را دوست دارد

از أنس بن مالک رضی الله عنه آمده است که فرستاده‌ی الله صلی الله علیه و آله فرمود: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ التَّائِبَ». (الله تعالی جوان توبه کننده دوست دارد).

مؤمن کهنه پوش را دوست دارد

از ابوهریره رضی الله عنه آمده است که فرستاده‌ی الله صلی الله علیه و آله فرمود: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى

1 - مسند الشهاب القضاعی (1008) و الشعب (8055 و 8056) مرسل و موصول و

مرسل صحیحتر است

2 - التوبة از ابن ابی الدنيا (177) و الإتحاف و المقاصد الحسنة از سخاوی -

ج 1 / ص 190) شماره‌ی (241) حسن لغیره

يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ الْمُتَبَدِّلَ الَّذِي لَا يُبَالِي مَا لَبَسَ»^۱ (الله تعالی مؤمنی را که کهنه پوش است دوست دارد، کسی که زیاد به لباسهایش توجهی ندارد).

عطسه را دوست می‌دارد

ابوهریره رضی الله عنه آورده است که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَّاسَ ، وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ ، فَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ ، فَحَقَّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ أَنْ يُسَمِّتَهُ ، وَأَمَّا التَّثَاؤُبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ ، فَلْيُرِدْهُ مَا اسْتَطَاعَ ، فَإِذَا قَالَ هَا . ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ»^۲ (الله عطسه را دوست دارد و از خمیازه کراهت دارد؛ اگر کسی عطسه کرد و بعد از آن الله را حمد نمود، بر هر مسلمانی که آن را بشنود واجب است تا جواب او را بدهد، اما خمیازه و آن فقط از جانب شیطان است و هر کس توانست آن را رد کند، زیرا وقتی صدای دهانش در خمیازه می‌آید شیطان می‌خندد).

1 - الجامع لأخلاق الراوی و آداب السامع از خطیب البغدادی شماره‌ی (204) و الشعب

(6175 و 6176) و الترغیب و الإتحاف 108/3 و الإتحاف 352/9 و در آن انقطاع وجود دارد

2 - صحیح بخاری (6223)

دوست دارد که بین فرزندان عدالت برقرار کنید

نعمان می‌گوید مادرش از پدرش بشیر خواست تا به او (نعمان) تعدادی درخت نخل بدهد و او این کار را انجام داد و گفت: چه کسی برای تو شهادت می‌دهد و [مادرش] گفت: پیامبر ﷺ نزد پیامبر ﷺ آمد و ماجرا را برای وی ذکر نمود و پیام‌آور الله ﷺ به او فرمود: «الک ولدٌ غیره» (آیا به غیر از او فرزند دیگری داری؟). گفت: بله. پیامبر ﷺ فرمود: «فَاعْطَيْتَهُمْ كَمَا أَعْطَيْتَهُ» (هر چیزی که به او عطا کردی آیا به دیگر [فرزندان] نیز عطا کردی؟). گفت: خیر. فرمود: «لَيْسَ مِثْلِي يَشْهَدُ عَلَيَّ مِثْلَ هَذَا إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ كَمَا يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَنْفُسِكُمْ» (هیچ کس به مانند من برای چنین چیزی گواهی نمی‌دهد. الله تعالی دوست دارد که بین فرزندان عدالت برقرار کنید، همان گونه که دوست دارد بین خودتان، عدالت برقرار کنید).

الله عمل کننده‌ای که عملش را نیکو گرداند، دوست دارد

عاصم بن کلیب جرمی از پدرش روایت می‌کند: همراه پدرش بدنبال جنازه‌ای رفتند و او پسر بچه‌ای عاقل بود و پیامبر ﷺ آن [عمل]

1 - سنن الدارقطنی 42/3 شماره‌ی (3007) و د (3544) و ن 262/6 و به مانند او

خ 206/3 و م الهبات 13 حسن لغیره

را دید و فرمود: «يُحِبُّ اللَّهُ لِلْعَامِلِ إِذَا عَمِلَ أَنْ يُحْسِنَ»^۱ (الله عمل کننده‌ای که عملش را نیکو گرداند دوست می‌دارد).

حمد کردن^۲ را دوست دارد

از اسود بن سریع آمده است که گفت: گفتم ای فرستاده‌ی الله! آیا حمدهایی را که با آنها، پروردگارم تبارک و تعالی را حمد کرده‌ام برایت بازگو کنم فرمود: «أَمَا إِنَّ رَبَّكَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْحَمْدَ»^۳ (همانا پروردگارت عز و جل حمد کردن را دوست می‌دارد).

مدح کردن را دوست می‌دارد

از عبدالرحمن بن ابی بکر^۴ آمده است که اسود بن سریع گفت: نزد فرستاده‌ی الله صلی الله علیه و آله رسیدم و گفتم: ای رسول الله! من پروردگارم تبارک و تعالی را حمد گفته و مدحش نمودم [و همچنین] تو را، رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «أَمَا إِنَّ رَبَّكَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُحِبُّ الْمَدْحَ هَاتِ مَا امْتَدَحْتَ بِهِ رَبَّكَ» (پروردگارت تبارک و تعالی مدح کردن[ش] را دوست می‌دارد).

1 - المعجم الكبير طبرانی - (ج 14 / ص 81) شماره‌ی (15778) و الشعب (5315)

و الصحيحة (1113) و صحيح الجامع (1891) و طب 200/19 صحيح لغيره

2 - فرق معنی کلمه حمد با شکر این است که حمد تنها به زبان و دل است ولی شکر، برای تشکر عملی را نیز دربر می‌گیرد.

3 - مسند أحمد (15991) صحيح

دارد، آنچه با آن پروردگارت را مدح نموده‌ای بیان کن). گفت: شروع به بازگو کردن نمودم که مردی آمد که سری تاس و سیاست لین و شدت داشت و أدلم اجازه خواست. گفت: رسول الله ﷺ از من خواست تا به خاطر وی ساکت شوم، ابن سلمة برای ما توصیف نمود چگونه از او خواست تا ساکت شود. گفت: همان گونه که با گربه رفتار می‌نمود، سپس مردی آمد و مدت زمانی صحبت نمود و بعد از آن رفت، سپس دوباره شروع به بازگو نمودن کردم و بعد او برگشت و رسول الله ﷺ از من خواست تا ساکت شوم - و آن را نیز توصیف نمود - گفتیم: ای رسول الله! کسی که به خاطر او مرا ساکت می‌کردی که بود؟ فرمود: «هَذَا رَجُلٌ لَا يُحِبُّ الْبَاطِلَ هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ»^۱ (این مردی است که باطل را دوست ندارد، او عمر بن خطاب است).

وتر^۲ را دوست می‌دارد

از ابوهریره^۳ روایتی آمده است که پیامبر ﷺ فرمود: «لَلَّهِ تِسْعَةٌ وَتَسْعُونَ اسْمًا ، مِائَةٌ إِلَّا وَاحِدًا ، لَا يَحْفَظُهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَهُوَ وَتَرٌ يُحِبُّ الْوَتَرَ»^۳ (الله نود و نه اسم دارد، در واقع صد اسم یکی کمتر،

1 - مسند أحمد (15995) حسن

2 - وتر به معنی اعداد فرد از هر چیز است، 1 و 3 و 5 و ... (مترجم)

3 - صحیح بخاری (6410)

کسی که آنها را حفظ کند، داخل بهشت می شود و او (الله تعالی) فرد است و فرد را دوست دارد).

علی رضی الله عنه گفت: [نماز] وتر مانند [نمازهای] واجب، واجب نمی باشد ولی فرستاده ی الله صلی الله علیه و آله آن را سنت قرار داده و فرمود: «إِنَّ اللَّهَ وَتَرٍ يُحِبُّ الْوَتِرَ فَأَوْتِرُوا يَا أَهْلَ الْقُرْآنِ»^۱ (الله وتر است و وتر را دوست می دارد پس ای اهل قرآن [نماز] وتر بجا بیاورید).

زیبایی را دوست می دارد

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه گفته است که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ» (وارد بهشت نمی شود کسی که ذره ای تکبر داشته باشد). مردی گفت: فردی وجود دارد که دوست دارد لباسش و پاپوشش زیبا باشد [حکم آن چیست]. فرمود: «إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ الْكِبَرُ بَطْرُ الْحَقِّ وَعَمَطُ النَّاسِ»^۲ (الله زیباست و زیبایی را دوست می دارد؛ تکبر آن است که حق را قبول نکنی و مردم را خوار بشماری).

1 - ترمذی (455) حدیث حسن

2 - صحیح مسلم (275)

بنده‌ای را دوست دارد که پرهیزکار بوده و قناعت داشته باشد و خودنمایی نکند

عامر بن سعد گفت: سعد ابن ابی وقاص رضی الله عنه بر روی شترش بود و پسرش عمر آمد وقتی سعد رضی الله عنه او را دید گفت: از شر این سوارکار به الله پناه می‌برم و پایین آمد، عمر به او گفت: آیا از شترت پایین آمدی و گوسفندانت [را رها کردی] و مردم را در حالی که برای صاحب شدن چیزی با یکدیگر نزاع می‌کنند ترک کردی؟ سعد رضی الله عنه بر سینه‌ی او زد و گفت: ساکت شو! شنیدم که فرستاده‌ی الله ﷻ فرموده است: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ الْغَنِيَّ الْخَفِيَّ»^۱ (الله بنده‌ای که پرهیزکار بوده و قناعت نفس داشته باشد و خودنمایی نکند را دوست می‌دارد).

الله تعالی غیرت و بزرگ منشی را دوست می‌دارد

جابر بن عتیک رضی الله عنه آورده است که پیام‌آور الله ﷻ می‌فرمود: «مَنْ الْغَيْرَةُ مَا يُحِبُّ اللَّهُ وَمِنْهَا مَا يُبْغِضُ اللَّهُ فَمَا أَلَّتِي يُحِبُّهَا اللَّهُ فَالْغَيْرَةُ فِي الرَّبِيَّةِ وَأَمَّا الْغَيْرَةُ الَّتِي يُبْغِضُهَا اللَّهُ فَالْغَيْرَةُ فِي غَيْرِ رَبِيَّةٍ وَإِنَّ مِنَ الْخِيَلَاءِ مَا يُبْغِضُ اللَّهُ وَمِنْهَا مَا يُحِبُّ اللَّهُ فَمَا الْخِيَلَاءُ الَّتِي يُحِبُّ اللَّهُ فَاخْتِيَالُ الرَّجُلِ نَفْسَهُ عِنْدَ الْقِتَالِ وَاخْتِيَالُهُ عِنْدَ الصَّدَقَةِ وَأَمَّا الَّتِي يُبْغِضُ اللَّهُ

فَاخْتِيَالُهُ فِي الْبَغْيِ»^۱ (قسمتی از غیرت است که الله دوست داشته و قسمتی که از آن بدش می‌آید، آن قسمتی که الله دوست دارد غیرت در مسائل نامشروع است و غیرتی که الله به آن بغض دارد، غیرت در مسائل مشروع است؛ در مورد بزرگ منشی، الله [تعالی] نسبت به قسمتی از آن بغض دارد و قسمتی از آن است که الله آن را دوست می‌دارد؛ بزرگ منشی مرد هنگام جهاد و بزرگ منشی وی هنگام صدقه را الله را دوست دارد و آن قسمتی که الله نسبت به آن بغض دارد بزرگ منشی هنگام سرکشی است).

حیاء و پوشش را دوست می‌دارد

یعلی گفته است: رسول الله ﷺ مردی را دید که در مکانی باز، بدون ازار، غسل می‌کرد، از منبر بالا رفته و الله را حمد گفته و او را ستایش نمود، سپس فرمود: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَيُّ سَتِيرٌ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ فَإِذَا اغْتَسَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتِرْ»^۲ (الله ﷻ با حیاء و پوشاننده است و حیاء و پوشش را دوست می‌دارد، اگر کسی از شما غسل نمود باید خودش را بپوشاند).

1 - سنن أبی داود (2661) حسن

2 - سنن أبی داود (4014) صحیح

پوشش را دوست می‌دارد

از عکرمه آمده است که عده‌ای از اهل عراق گفتند: ای ابن عباس: نظر تو درباره‌ی این آیه که به آن امر شده‌ایم تا آن را انجام دهیم و کسی به آن عمل نمی‌کند چیست؟ الله عَلَيْكَ می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ تَأْذَنُكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ وَمَنْ بَعْدَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ﴾ (ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید ملک یمینتان و کسانی که به سن بلوغ نرسیده‌اند [برای داخل] شدن، سه بار از شما اجازه بگیرند، قبل از نماز صبح و هنگامی که در ظهر لباسستان را بیرون می‌آورید و بعد از نماز عشاء، [این] سه وقت برایتان [زمان] خلوت است، و به غیر از این اوقات بر شما و آنان اجباری نیست، [زیرا] آنان در اطراف شما در رفت و آمد هستند) - قرائت نمود تارسید به - ﴿عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ [النور: 58]، ابن عباس رضی الله عنهما گفت: الله بسیار بردبار و دائماً رحمت‌کننده بوده و پوشش را دوست می‌دارد، این در حالی است که مردم برای خانه‌های خود پوشش و پرده ندارند، و چه بسیار می‌شود که خادم یا فرزند یا یتیم مرد و یا مردی بر اهلیش وارد می‌شود، از همین رو الله به آنان امر فرمود: تا در این سه زمان خلوت، [کسانی که در قبل ذکر شد] برای داخل شدن

باید اجازه بگیرند و الله برای آنها پوشش و خیر را برگزیده است، ولی احدی را ندیدم که به آن عمل کند.^۱

الله آسان گیری در تجارت را دوست می دارد

از ابی هریره رضی الله عنه آمده است که فرستاده‌ی الله صلی الله علیه و آله فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ سَمْحَ الْبَيْعِ سَمْحَ الشِّرَاءِ سَمْحَ الْقَضَاءِ»^۲ (الله آسان گیری در فروختن، آسان گیری در خریدن و آسان گیری در قضاوت را دوست می دارد).

هر قلب غمگینی را دوست می دارد

ابی درداء رضی الله عنه آورده است که فرستاده‌ی الله صلی الله علیه و آله فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ»^۳ (الله هر قلب اندوهگینی را دوست می دارد).

امور با منزلت را دوست دارد

از حسین بن علی رضی الله عنهما آمده است که فرستاده‌ی الله صلی الله علیه و آله

1 - سنن أبی داود (5194) حسن.

2 - سنن ترمذی (1368) و المستدرک حاکم (2338) و الصحیحۃ (889) و ترغیب و 563/2 و صحیح الجامع (1888) صحیح.

3 - المستدرک حاکم برقم (7884) و شعب الإیمان بیهقی شماره‌ی (904).

فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا ، وَيَكْرَهُ سَفَاسِفَهَا»^۱ (الله امور با منزلت و بزرگواری را دوست می‌دارد و از آن [اموری] که استوار نیستند، کراهت دارد).

بی‌صدا بودن [مردم] را در سه حالت دوست دارد

زید بن ارقم رضی الله عنه از پیامبر صلی الله علیه و آله روایت می‌کند که فرمود: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الصُّمْتَ عِنْدَ ثَلَاثَ : عِنْدَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَعِنْدَ الزَّحْفِ وَعِنْدَ الْجِنَازَةِ»^۲ (الله صلی الله علیه و آله ساکت بودن در سه حالت را دوست می‌دارد: هنگام تلاوت قرآن و هنگام یورش بردن در جهاد و هنگام تشییع جنازه).

شخص پیشه‌ور را دوست می‌دارد

از ابن عمر رضی الله عنهما آمده است که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْتَرِفَ»^۳ (الله پیشه‌ور را دوست می‌دارد).

-
- 1 - المعجم الكبير از طبرانی - (ج 3 / ص 214) شماره‌ی (2826) و الشهاب (1077) و صحیح الجامع (1890) و الإتحاف 174/8 و الصحیحه (1378) صحیح
 - 2 - المعجم الكبير از طبرانی - (ج 5 / ص 150) برقم (4987) حسن لغیره
 - 3 - المعجم الكبير از طبرانی - (ج 10 / ص 447) شماره‌ی (13022) و إصلاح المال - (ج 1 / ص 211) شماره‌ی (205) از ابی سعید حسن لغیره

شکر کنندگان را دوست می‌دارد

معاذ بن جبل رضی الله عنه گفت: نزد فرستاده‌ی الله ﷺ رفتم و رسول الله ﷺ ایستاده بود و نماز می‌خواند، آنقدر ایستاد تا صبح شد، به سجده‌ای رفت، [آنقدر سجده‌اش طول کشید] که پنداشتم، قبض روح شده است، به من نگاه کرد و فرمود: «يَا مُعَاذُ، رَأَيْتَ؟» (ای معاذ دیدی؟) گفتم: بله، دیدم که سجده‌ای بردی که پنداشتم قبض روح شده‌ای، فرمود: «تَدْرِي لِمَ ذَاكَ» (می‌دانی برای چه بود؟) گفتم: الله و فرستاده‌اش آگاه‌ترند فرمود: «إِنِّي صَلَّيْتُ مَا كَتَبَ لِي رَبِّي، وَأَتَانِي رَبِّي» (من نمازی را خواندم که آن را پروردگارم، برای من واجب گردانیده بود و پروردگار من آن را به من عطا فرموده بود)، [الله به من] فرمود: «يَا مُحَمَّدُ، مَا أَفْعَلُ بِأُمَّتِكَ» (ای محمد با امت چه کار کنم؟) گفتم: «رَبِّي أَنْتَ أَعْلَمُ» (پروردگارم تو داناتر هستی) و آن [جمله] را سه یا چهار بار تکرار نمود، و در آخر فرمود: «مَا أَفْعَلُ بِأُمَّتِكَ» (با امت چه کار کنم؟)، گفتم: «أَنْتَ أَعْلَمُ يَا رَبُّ» (ای پروردگار تو عالم‌تر هستی) فرمود: «إِنِّي لَا أُحْزِنُكَ فِي أُمَّتِكَ» (تو را درباره‌ی امت غمگین نمی‌کنم)، «فَسَجَدْتُ لِرَبِّي، وَرَبُّكَ شَاكِرٌ يُحِبُّ الشَّاكِرِينَ»^۱ (پس بر پروردگارم سجده [ی شکر] بردم و پروردگار تو شکر گذار است، و شکر کنندگان

1 - المعجم الكبير از طبرانی - (ج 15 / ص 13) شماره‌ی (16625) و تعظیم قدر

الصلاة از محمد بن نصر المروزی شماره‌ی (211) و در آن انقطاع وجود دارد

را دوست می‌دارد).

عطر را دوست می‌دارد

صالح بن ابی حسان می‌گوید: شنیدم سعید بن مسیب می‌گفت: الله خوشبو است و خوشبویی را دوست می‌دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست می‌دارد، با کرم است و کرامت را دوست می‌دارد، بخشنده است و بخشندگی را دوست می‌دارد؛ نظافت کنید و زباله‌ها را در اطراف خودتان به حال خود رها نکرده و به یهودیان شباهت پیدا نکنید. گفت: آن را برای مهاجر بن مسمار بازگو کردم و او گفت: این حدیث را از عامر بن سعد بن ابی وقاص از پدرش از پیامبر ﷺ شنیدم، مگر آن که وی فرمود: «نَظَّفُوا أَفْنِيَّتِكُمْ»^۱ (اطراف خانه‌ی خودتان را پاکیزه گردانید).

دوست می‌دارد اثر نعمت بخشیدن به بنده‌اش را ببیند

از عمرو بن شعیب از پدرش از پدر بزرگش آمده است که فرستاده‌ی الله ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُرَىٰ أَثْرُ نِعْمَتِهِ عَلَىٰ عَبْدِهِ»^۲

1 - سنن الترمذی - (3029) حسن لغیره و جامع الأصول 766/4 و آن را حسن دانسته

است و به مانند او الدولابی 16/2 و الإتحاف 311/2 و عدی 292/5

2 - سنن ترمذی (3051) صحیح

(الله دوست می‌دارد تا اثر نعمتش بر بنده‌اش دیده شود).

از عمرو بن شعیب از پدرش از پدربزرگش آمده است که فرستاده-
ی الله ﷺ فرمود: «كُلُوا وَاشْرَبُوا وَتَصَدَّقُوا وَالْبُسُوفِ فِي غَيْرِ مَخِيلَةٍ وَلَا
سَرَفٍ إِنْ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تَرَى نِعْمَتَهُ عَلَى عَبْدِهِ»^۱ (بخورید و بنوشید و
صدقه بدهید و بدون خود بزرگ بینی و اسراف لباس بپوشید! الله
دوست دارد نعمتی که به بنده‌اش بخشیده است، دیده شود).

نیکوکاران پرهیزکار و غیر خودنما را دوست می‌دارد

عمر بن خطاب رضی الله عنه روزی بسوی مسجد رسول الله صلی الله علیه و آله رفت و معاذ
بن جبل را یافت، بطوری که او در کنار قبر رسول الله صلی الله علیه و آله نشسته بود و
گریه می‌نمود، [عمر رضی الله عنه] گفت: چه چیز تو را به گریه انداخته است؟
گفت: برای این گریه می‌کنم که چیزی را از رسول الله صلی الله علیه و آله شنیدم و می-
فرمود: «إِنَّ يَسِيرَ الرِّيَاءِ شُرْكٌ وَإِنَّ مِنْ عَادَى اللَّهِ وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَ اللَّهَ
بِالْمُحَارَبَةِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَبْرَارَ الْأَتْقِيَاءَ الْأَخْفِيَاءَ الَّذِينَ إِذَا غَابُوا لَمْ
يُفْتَقَدُوا وَإِنْ حَضَرُوا لَمْ يَدْعُوا وَلَمْ يَعْرِفُوا قُلُوبَهُمْ مَصَابِيحُ الْهُدَى
يَخْرُجُونَ مِنْ كُلِّ غَيْرَاءٍ مُظْلَمَةً»^۲ (آسان گیری ریا شرک است و
هرکس که دوست الله را دشمن بگیرد، الله با او وارد جنگ می‌شود، الله

1 - مسند أحمد (6879) صحیح

2 - سنن ابن ماجه (4124) حسن لغیره

نیکوکارانِ پرهیزکار و غیر خودنما را دوست می‌دارد، کسانی که وقتی پنهان می‌شوند، جستجو نمی‌گردند و وقتی حاضر می‌گردند، دعوت نمی‌گردند و قلبهای آنها به چراغهای هدایت شناخته نمی‌شود و از هر بلای تاریکی خارج می‌شوند).

بنده‌ی مؤمنی که فقیر است ولی عفاف دارد را دوست می‌دارد

از عمران بن حصین آمده است که فرستاده‌ی الله ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ الْفَقِيرَ الْمُتَعَفِّفَ أَبَا الْعِيَالِ»^۱ (الله بنده‌اش که مؤمن بوده و فقیر و با عفاف و عیالوار است را دوست دارد).

دوست می‌دارد اگر عملی انجام شد، به کمال برسد

عایشه رضی الله عنها آورده است که پیام‌آور الله ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقَنَهُ»^۲ (الله دوست می‌دارد که اگر شما عملی انجام دادید، آن را به کمال برسانید).

عاصم بن کلیب از پدرش روایت می‌کند: او همراه پدرش بسوی

1 - سنن ابن ماجه (4260) ضعيف

2 - مجمع 98/4 و الصحيحه (1113) و مطالب (1275) و الشعب (5312 و 5313

و 5314) و صحيح الجامع (1880) صحيح لغيره

جنازه‌ای رفتند و پیامبر ﷺ آن [عمل] را دیده بود و من کودکی عاقل بودم؛ پیامبر ﷺ فرمود: «يُحِبُّ اللَّهُ الْعَامِلَ إِذَا عَمِلَ أَنْ يُتَّقِنَ» (الله عمل کننده‌ای را دوست می‌دارد که عمل خود را به کمال برساند). طبرانی آن را در الکبیر ذکر کرده است.^۱

دادخواهان و غمگینان را دوست می‌دارد

انس رضی الله عنه گفته است که پیامبر ﷺ فرمود: «الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ ، وَاللَّهُ يُحِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ»^۲ (راهنمایی کننده به کار خیر مانند انجام دهنده‌ی آن است [ثواب انجام دهنده را می‌برد بدون آن که از ثواب انجام دهنده ذره‌ای کاسته شود] و الله دادخواهان و غمگینان را دوست می‌دارد).

قربانی نمودن را دوست می‌دارد

اسود بن هلال گفته است: با شترهایم به مدینه رسیدم، گفتم: وارد مسجد بشوم و وقتی داخل شدم دیدم عمر بن خطاب رضی الله عنه خطبه می‌-

1- المعجم الکبیر از طبرانی - (ج 14 / ص 81) برقم (15778) و در آن ضعف وجود دارد.

2 - مسند البزار 1-14 - (ج 7 / ص 208) شماره‌ی (7521) و الحوائج 27 و 28 و الفیض (1863) حسن

گفت و او می‌گفت: ای اهل مدینه! حج کنید و قربانی نمایید، الله قربانی کردن را دوست می‌دارد؛ بسوی شترهایم برگشتم و دیدم هر مردی شتری را در آغوش گرفته است و عمر رضی الله عنه آمده و به آنها نگاه کرد و گفت: این شترهای مردی مهاجر است^۱.

احسان را دوست دارد

شداد بن اوس می‌گوید: دو چیز را از رسول الله صلی الله علیه و آله به خاطر سپردم؛ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ مُحْسِنٌ يُحِبُّ الْإِحْسَانَ إِلَى كُلِّ شَيْءٍ ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ ، وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ ، وَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ»^۲ (الله نیکوکار است و نیکوکاری به هر چیز را دوست می‌دارد، اگر کشتید به نیکوترین شکل بکشید و اگر ذبح نمودید به نیکوترین شکل ذبح کنید، چاقوی خود را تیز کنید و ذبیحه را راحت [بکشید]).

سه چیز را دوست دارد و نسبت به سه چیز بغض دارد

از ابوذر رضی الله عنه آمده است که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ

1 - مصنف عبد الرزاق مشكل - (ج 4 / ص 108) برقم (8165) حسن موقوف

2 - مصنف عبد الرزاق مشكل - (ج 4 / ص 180) شماره‌ی (8604) و مسلم شماره‌ی

(5167) با لفظ نزدیک صحیح

ثَلَاثَةٌ وَيَبْغُضُ ثَلَاثَةً يُبْغِضُ الشَّيْخَ الزَّانِيَ وَالْفَقِيرَ الْمُخْتَالَ وَالْمُكْتَرَّ الْبَخِيلَ وَيُحِبُّ ثَلَاثَةً رَجُلٌ كَانَ فِي كَتِيبَةٍ فَكَّرَ يَحْمِيهِمْ حَتَّى قُتِلَ أَوْ يَفْتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَرَجُلٌ كَانَ فِي قَوْمٍ فَأَدْلَجُوا فَنَزَلُوا مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ وَكَانَ النَّوْمُ أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِمَّا يَعْدِلُ بِهِ فَنَامُوا وَقَامَ يَتْلُو آيَاتِي وَيَتَمَلَّقُنِي وَرَجُلٌ كَانَ فِي قَوْمٍ فَأَتَاهُمْ رَجُلٌ يَسْأَلُهُمْ بِقَرَابَةِ بَيْنِهِمْ وَيَبْنِيهِمْ فَبُخِلُوا عَنْهُ وَخَلَفَ بِأَعْقَابِهِمْ فَأَعْطَاهُ حَيْثُ لَا يَرَاهُ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ أَعْطَاهُ» (الله ﷻ) سه چیز را دوست می‌دارد و نسبت به سه چیز بغض می‌ورزد، نسبت به پیر زناکار، فقیر پر مدعا، ثروتمند بخیل بغض دارد و سه چیز را دوست می‌دارد، مردی که در لشکری است و شجاعانه برای حمایت از [لشکر] حمله می‌برد تا کشته شود و یا این که الله برایش گشایشی نماید. مردی که در بین قومی است که آخر شب بیرون رفته و خواب برایشان شیرین‌تر از آن چیزی است که از آن عدول می‌کنند و [آن مرد] خوابیده و بیدار می‌شود و آیات مرا تلاوت می‌کند و مرا مدح می‌نماید و مردی که بین قومی است و کسی نزد آنها می‌آید از آنها به خاطر خویشاوندی که با او دارند طلب می‌نماید و [آن قوم بخشش خود را] از وی دریغ می‌دارند و او بدنبال وی رفته و به نحوی به وی عطا می‌کند که هیچ کس، غیر از الله و عطا کننده آن را نمی‌بینند).

از مطرف بن عبدالله بن شخیر آمده است که از طرف ابوذر رضی الله عنه به من حدیثی رسید و به همین جهت دوست داشتم تا او را ببینم و او را دیدم، به او گفتم: ای ابوذر! از تو حدیثی شنیدم و دوست داشتم تا تو را ببینم و از تو درباره‌ی آن سوال کنم. گفت: مرا دیدی، پس سوال خودت را بپرس! گفت: گفتم: به من رسیده است که تو گفتی که از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیده‌ای: «ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَثَلَاثَةٌ يَبْغِضُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ» (الله عز وجل سه چیز را دوست می‌دارد و الله عز وجل نسبت به سه چیز بغض می‌ورزد). گفت: بله، چه چیزی باعث شود تا درباره‌ی دوستم محمد صلی الله علیه و آله دروغ بگویم، سه چیز را گفت. گفت: گفتم: آن سه دسته که الله عز وجل آنان را دوست دارد چه کسانی هستند؟ گفت: مردی که در راه الله جهاد می‌کند و دشمن را دیده و مجاهد گونه و با حساب با آنها می‌جنگد تا کشته شود و شما در کتاب الله عز وجل می‌بینید: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا﴾ و مردی که همسایه‌اش او را آزار می‌دهد و او در برابر این آزار صبر پیشه می‌سازد و با حساب رفتار می‌کند تا این که الله برای آن همسایه مرگ و زندگی را کفایت کند و مردی که همراه قومی است که می‌روند تا این که نخواهید برایشان سنگین شده و در آخر شب اتراق می‌کنند و آن مرد بر می‌خیزد و وضوء گرفته و نماز می‌خواند. گفت: گفتم: آن سه دسته که الله نسبت به آنها بغض می‌ورزد چه کسانی هستند؟ گفت: فخرکننده‌ی پر مدعا و

شما در کتاب الله ﷺ می‌یابید: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾
 (ترجمه: الله هر فخر فروش پرمدعا را دوست نمی‌دارد) و انسان بخیل
 منت گذارنده و تاجر و کاسب بسیار قسم خورنده. گفت: گفتیم: ای
 ابوذر! مال چیست؟ گفت: قسمتی از آن برای ماست و برای حمایت ما
 یعنی گروهی از گوسفندان که راحت بدست می‌آیند. گفت: گفتیم:
 درباره‌ی این نپرسیدم و فقط درباره‌ی مال بی سرو صدا پرسیدم. گفت:
 صبح می‌کنیم که شب نمی‌شود و شب می‌کنیم که صبح نمی‌شود. گفت:
 گفتیم: ای ابوذر! چه چیز بین تو و برادرانت در قریش است؟ گفت:
 قسم به الله چیزی از دنیا از آنان نخواستیم و چیزی درباره‌ی دین الله
 تبارک و تعالی از آنان نمی‌پرسم تا زمانی که الله و فرستاده‌اش را
 ملاقات کنم، و سه بار این را گفت!

چهار صحابی من را دوست دارد

از ابن بُریده از پدرش آمده است که فرستاده‌ی الله فرمود: «إِنَّ اللَّهَ
 عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ مِنْ أَصْحَابِي أَرْبَعَةً أَخْبَرَنِي أَنَّهُ يُحِبُّهُمْ وَأَمْرِنِي أَنْ
 أُحِبَّهُمْ» (الله ﷺ چهار صحابی مرا دوست می‌دارد، به من خیر داده
 است که آنان را دوست می‌دارد و به من امر فرموده است تا آنان را
 دوست داشته باشم). گفتند: آنها چه کسانی هستند ای رسول الله؟

فرمود: «إِنَّ عَلِيًّا مِنْهُمْ وَأَبُو ذَرٍّ الْغَفَّارِيُّ وَسَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ وَالْمَقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ الْكِنْدِيُّ»^۱ (علی از آنهاست و ابوذر غفاری و سلمان فارسی و مقداد بن اسود کندی).

عفو نمودن را دوست دارد

ابو ماجد تیمی گفته است مردی نزد عبدالله آمد و ماجرای را بیان نمود و شروع کرد به حدیث آوردن از فرستاده‌ی الله ﷺ، گفت: اولین مردی که از اسلام و یا از مسلمین خارج شد، مردی بود که نزد پیامبر ﷺ آمد و گفته شد: ای رسول الله! این [مرد] دزدی کرده است. صورت رسول الله ﷺ مانند اخگری آتش شد و بعضی از آنها گفتند: ای رسول الله! درباره‌ی تو چه می‌گویند، فرمود: «وَمَا يَمْنَعُنِي وَأَنْتُمْ أَعْوَانُ الشَّيْطَانِ عَلَىٰ صَاحِبِكُمْ وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَفْوٌ يُحِبُّ الْعَفْوَ وَلَا يَنْبَغِي لِوَالِيٍّ أَمْرٌ أَنْ يُؤْتِيَ بِحَدٍّ إِلَّا أَقَامَهُ» (چه چیز مرا منع می‌کند؟ و شما برای همنشینان یاوران شیطان هستید، الله ﷻ عفو کننده است و عفو کردن را دوست می‌دارد و شایسته‌ی ولی امر نیست که حدی را به اجرا در آورد مگر آن که آن را برپا دارد). سپس قرائت فرمود: «وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ»^۲ (ترجمه: و

1 - مسند أحمد (23670) حسن

2 - مسند أحمد (4057) حسن لغیره

عفو کنند و ببخشند، آیا دوست ندارید الله شما را پیامرزد و الله بسیار آمرزنده و دائماً رحمت کننده است).

کرامت را دوست دارد

از سهل بن سعد آمده است که فرستاده‌ی الله ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ كَرِيمٌ يُحِبُّ الْكَرَمَ، وَمَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ، وَيُبْغِضُ سَفْسَافَهَا» (الله کریم است و کرامت و اخلاق والا را دوست می‌دارد، و نسبت به [اخلاق] بی‌مقدار بغض می‌ورزد).

با حیاء و با عفاف و بردبار را دوست می‌دارد

میمون بن ابو شیبب گفته است که فرستاده‌ی الله ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّ الْعَفِيفَ الْحَلِيمَ، وَيُبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبَدِيءَ السَّائِلَ الْمُلْحِفَ» (الله [شخص] با حیاء و با عفت و بردبار را دوست می‌دارد و نسبت به فاحشه کار و بدزبان و گدایی کننده و قسم خورنده بغض دارد).^۲

1 - المستدرک حاکم (152) و مصنف عبد الرزاق مشکل - (ج 8 / ص 435) برقم (20151) والسنن الكبرى از بیهقی و فی ذیله الجوهر النقی - (ج 10 / ص 191)

شماره‌ی (21300) صحیح

2 - مصنف ابن ابی شیبب مرقم و مشکل - (ج 9 / ص 81) برقم (25336) صحیح

الله دوست دارد به چیزهایی که او اجازه داده است، عمل شود

ابن عمر رضی الله عنهما گفته است: فرستاده‌ی الله ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخْصَةٌ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَةٌ»^۱ (الله دوست دارد که به چیزهایی که او اجازه داده است، عمل شود همان گونه که کراهت دارد که به نافرمانی‌اش عمل شود).

عمرو بن شرحبیل می‌گوید: عبدالله ﷺ گفت: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُقْبَلَ رُخْصَةٌ كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ»^۲ (الله دوست می‌دارد که به چیزهایی که او اجازه داده است، عمل شود همان گونه که دوست دارد خواسته‌هایش انجام شود).

عبد الله ﷺ گفته است: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخْصَةٌ كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ»^۳ (الله دوست می‌دارد که به چیزهایی که او اجازه داده است، عمل شود همان گونه که دوست دارد، خواسته‌هایش انجام شود).

1 - مسند أحمد (6004) صحیح

2 - مصنف ابن ابي شيبة مرقم ومشكل - (ج 9 / ص 278) شماره‌ی (26463)

صحیح

3 - همان (26464) صحیح

ابن عمر رضی الله عنهما گفته است: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى مِيسِرَهُ كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ»^۱ (الله دوست می‌دارد که به آسان‌گیری - هایش عمل شود همان گونه که دوست دارد، خواسته‌هایش انجام پذیرد).

سفیان از پدرش آورده است: مرد سوارکاری را نزد عبدالرحمن ذکر نمودم، گفت: ابن عباس رضی الله عنهما گفته است: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى مِيسِرَهُ كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ»^۲ (الله دوست می‌دارد که به آسان‌گیری‌هاش عمل شود همان گونه که دوست دارد، خواسته‌هایش انجام گیرد).

عامر بن شعبی گفته است: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَعْمَلَ بِرِخْصَةٍ كَمَا يُحِبُّ أَنْ يَعْمَلَ بِعَزَائِمِهِ»^۳ (الله دوست می‌دارد که به رخصت‌هایش عمل شود همان گونه که دوست دارد خواسته‌هایش انجام پذیرد).

بخشنده است و بخشنده را دوست می‌دارد

از طلحة بن عبید الله بن کریر آمده است که فرستاده‌ی الله ﷺ فرمود:

1 - همان (26465) صحیح

2 - همان (26466) صحیح

3 - مصنف عبد الرزاق مشکل - (ج 9 / ص 27) شماره‌ی (20570) صحیح مقطوع

«إِنَّ اللَّهَ جَوَادٌ يُحِبُّ الْجَوَادَ ، وَيُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ وَيَكْرَهُ سُفْسَافَهَا»^۱
 (الله بخشنده است و بخشنده را دوست می‌دارد و همچنین اخلاق والا
 را نیز دوست دارد و از بی‌مقداری آن کراهت می‌ورزد).

الله بنده‌ی مؤمن و آزمایش شده را دوست می‌دارد

از محمد بن حنفیه از پدرش آمده است که فرستاده‌ی الله ﷺ فرمود:
 «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ الْمَفْتَنَ الثَّوَابَ»^۲ (الله بنده‌ی مؤمن و
 آزمایش شده و بسیار توبه‌کننده را دوست می‌دارد).

الله کسی را که با انجام واجبات و نوافل سعی می‌کند به وی نزدیک شود را دوست می‌دارد

ابوهریرة رضی الله عنه آورده است که فرستاده‌ی الله ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ قَالَ مَنْ
 عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ
 إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّىٰ أَحْبَبَهُ
 ، فَإِذَا أَحْبَبْتَهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يَبْصُرُ بِهِ ، وَيَدَهُ

1 - مصنف ابن أبي شيبة مرقم ومشكل - (ج 9 / ص 309) برقم (26609) صحيح

مرسل

2 - حم 80/1 و 103 (615) و والدولابي 62/2 و الفضائل (1191) و الحلية
 178/3- 179 و بنحوه الشعب (7120 و 7121 و 7122) مرفوع و موقوف و

الإتحاف 595/8 حسن لغیره

الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا وَرَجُلُهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا ، وَإِنْ سَأَلْنِي لِأَعْطِيَنَّهُ ، وَلَئِنْ
 اسْتَعَاذَنِي لِأَعِيذَنَّهُ ، وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدَّدِي عَنْ نَفْسِ
 الْمُؤْمِنِ ، يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ »^۱ (الله می فرماید: هر کس با
 دوستان من دشمنی کند، من با او اعلان جنگ می کنم. بندهام، با هیچ
 چیز محبوبی نزد من، به اندازه‌ی انجام آنچه بر او واجب کرده‌ام، به من
 نزدیک نمی شود و با نوافل به من نزدیک می شود تا جایی که او را
 دوست می دارم؛ وقتی او را دوست داشته باشم، گوش او می شوم تا با
 آن بشنود و چشمش می شوم تا با آن ببیند و دستش می شوم تا با آن
 بگیرد و پایش می شوم تا با آن راه برود؛ اگر از من طلب کند به وی
 می دهم و اگر پناه بخواهد او را پناه می دهم. در هر کاری که می خواهم
 انجام دهم، به اندازه‌ی قبض روح مؤمنی که مرگ را نمی پسندد و من
 نیز آزار او را نمی پسندم، متردد نمی شوم).

1 - صحیح بخاری (6502) 131/8 و هق 346/3 و 219/10 و الإتحاف 403/10
 و صحیح (1640) و سنة 19/5 و فتح 340/11 و 341 و تلخیص 117/3 و صفة
 491 و صحیح الجامع (1782) و الإحسان (347) و هـ (3989) صحیح

باب سوم:

کسانی که الله تعالی آنان را دوست نمی‌دارد، برگرفته از کتاب
الله تعالی

متجاوزان از حد را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ [البقرة: 190] (ترجمه: با کسانی که با شما وارد جنگ می‌شوند بجنگید ولی از حق تجاوز نکنید، [زیرا] الله متجاوزان را دوست نمی‌دارد).

ای مؤمنان! برای یاری دادن دین الله، با کسانی که با شما می‌جنگند، بجنگید! و مرتکب مسائلی که از آن منع شده‌اید، نگردید، مانند: مثله کردن و دزدیدن غنایم و کشتن کسی که به آن اجازه ندارید مثل زنان و بچه‌ها و سالخوردگان و هر کس که حکم آنان درباره‌ی او مصداق پیدا می‌کند. الله متجاوزان از حدودش را دوست نمی‌دارد، کسانی که آنچه را که الله و فرستاده‌اش، حرام کرده‌اند را حلال می‌کنند. الله تعالی می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ [المائدة: 87] (ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! آن چیزهای پاکیزه که الله برایتان حلال

کرده است را حرام نکنید و تجاوز نکنید که الله متجاوزان را دوست نمی‌دارد).

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! چیزهای پاکیزه را که الله بر شما حلال کرده است و شامل خوراکی‌ها و نوشیدنی‌ها و ازدواج با زنان می‌شود را برای خودتان حرام نکنید، زیرا گشادگی را که الله برای شما قرار داده است، تنگ می‌کنید و از حدود آنچه الله حرام کرده است تجاوز نکنید، زیرا الله متجاوزان را دوست نمی‌دارد.

ابن عباس رضی الله عنهما آورده است: مردی نزد پیامبر ﷺ آمد و گفت: ای رسول الله! وقتی گوشت می‌خورم بدنبال زنان افتاده و شهوتم بر من غلبه می‌کند، به همین جهت گوشت را بر خودم حرام کردم، الله ﷻ نازل فرمود: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتٍ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ، وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ، وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ [المائدة: 87] (ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! چیزهای پاکیزه‌ای که الله برای شما حلال کرده است را حرام نکنید و تجاوز نکنید، که الله متجاوزان را دوست نمی‌دارد و از آنچه برای شما حلال و پاکیزه روزی داده‌ام بخورید).

الله تعالی می‌فرماید: ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ

المُعْتَدِينَ ﴿[الأعراف:55] (ترجمه: پروردگارتان را فروتنانه و پنهانی بخوانید، او متجاوزان را دوست نمی‌دارد)

ای مؤمنان پروردگارتان را با خواری، پنهانی و آشکار بخوانید و دعای شما با خشوع همراه بوده و از ریا دور باشد. الله تعالی متجاوزان از مرزهای شریعتش را دوست نمی‌دارد و بزرگترین تجاوز، شرک به الله است، مانند: طلب نمودن از غیر الله، از مردگان و بت‌ها و مانند آن.

فساد را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ * وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ﴾ [البقرة: 204-205] (ترجمه: و از انسانها کسی است که صحبت او درباره‌ی زندگی دنیا تو را به تعجب می‌اندازد، [از شدت زهدش]، و الله را گواه می‌گیرد که آن را قلباً گفته است و [این در حالی است که] او شدیدترین دشمن است * و وقتی قدرت یابد در زمین می‌کوشد تا فساد بر قرار کند و کشاورزی و دامداری را هلاک گرداند و الله فساد را دوست نمی‌دارد).

ای پیامبر! بعضی از منافقین هستند که دارای کلامی فصیح بوده و با

آن کلام انگیزه‌ی خود را برای آخرت و دوری از دنیا بیان می‌دارند و آن کلام تو را به تعجب می‌اندازد و الله را گواه می‌گیرند و قسم می‌خورند که آنچه در قلب آنها است، محبت اسلام است؛ در این کار خود، به نهایت جرأت خود در برابر الله می‌رسند [و آن منافق بودن است] و این در حالی است که آنها شدیدترین دشمنی را با اسلام و مسلمانان دارند.

ای رسول! وقتی از نزد تو می‌روند، با کمال جدیدت سعی می‌کنند تا در زمین فساد کنند و کشاورزی مردم را تلف کرده و دامهایشان را بکشند و الله فساد را دوست نمی‌دارد.

تمامی افرادی که بسیار کافر و بسیار گناه کار هستند را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ﴾ [البقرة: 276] (ترجمه: الله ربا را تباه ساخته و صدقه‌ها را افزایش می‌دهد و الله تمامی کسانی که زیاد کفر می‌ورزند و بسیار گناه می‌کنند را دوست نمی‌دارد).

الله تعالی تمامی مال ربا را هلاک می‌گرداند و یا بر صاحب آن بی-برکتی در مال را مقرر می‌فرماید و از آن سود برده نمی‌شود؛ مالی که از آن صدقه داده شده است را نموداده و آن را زیاد می‌کند و اجر

صدقه دهندگان را ازدیاد می‌بخشد و در اموال آنها برکت قرار می‌دهد؛
 الله تمامی کسانی را که در کفرشان اصرار ورزیده و خوردن ربا را
 حلال کرده و دائماً در گناه و حرام و معصیت الله هستند دوست نمی-
 دارد.

کافران را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ [آل عمران: 32] (ترجمه: بگو از الله و فرستاده [اش] اطاعت کنید و اگر روی برگردانید، الله کافران را دوست نمی‌دارد)
 ای رسول! بگو: با تبعیت از کتاب الله از وی اطاعت کنید و با
 تبعیت از سنت، از پیامبرش اطاعت کنید، چه در حالی که او زنده باشد
 و چه در وقتی که او فوت نموده باشد؛ اگر آنان از تو روی برگردانند و
 بر کفر و گمراهی‌شان اصرار ورزند، از کسانی نیستند که محبت الله در
 دل آنها است؛ الله کافران را دوست نمی‌دارد.

ستمکاران را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ
 أَجْرَهُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ [آل عمران: 57] (ترجمه: و اما
 کسانی که ایمان آوردند و عمل صالح انجام دادند، اجرشان را به آنها

بر می گردانیم و الله ستمکاران را دوست نمی دارد).

کسانی که به الله و فرستادگانش ایمان آورده و عمل صالح انجام داده اند، الله پاداش آنان را کامل و بدون کاستی به آنها بر می گرداند و الله ستمکارانی را که مرتکب شرک و کفر می شوند را دوست نمی دارد.

الله تعالی می فرماید: ﴿إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلَهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ [آل عمران: 140] (ترجمه: اگر زخمی

به شما رسیده باشد به آن قوم نیز زخمی مانند آن رسیده است، این روزها را بین مردم دست به دست می کنیم تا کسانی که ایمان آورده اند مشخص گردند و [الله] از بین شما گواهانی بگیرد و الله ستمکاران را دوست نمی دارد).

ای مؤمنان! اگر جراحی و کشته شدگانی در غزوهی أُحُد به شما رسید و شما را غمگین ساخت، به طور یقین به مشرکان جراحی و کشته شدگانی در غزوهی بدر رسید؛ این روزگاری است که الله بین مردم آن را دست به دست می کند و گاهی آنها را پیروز می گرداند و گاهی آنها را وادار به شکست می کند؛ اما در آن حکمتی وجود دارد و آن این است که علم خود را که از ازل آن را می داند، آشکار نموده و مؤمن راستگو را از غیر راستگو جدا می کند و به افرادی از شما با شهید شدن کرامت می بخشد. الله، کسانی را که به خودشان ظلم نموده

و در جهاد در راه او، شریک نمی‌شوند دوست نمی‌دارد.
 الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ [الشوری: 40] (ترجمه: و جزای بدی، بدی به مانند آن است و هرکس گذشت کند و صلح کردن را برگزیند، اجرش نزد الله است؛ او ستمکاران را دوست ندارد).

جزای بدی برای بدی کننده، درست مثل آن است و هرگز زیادتز از آن نمی‌شود؛ کسی که از بدی کننده در گذرد و جزای او را ببخشد و بین خودش و شخص بخشیده شده برای رضای الله، صلح برقرار کند، اجر بخشش را نزد الله می‌یابد. الله ستمکاران را دوست نمی‌دارد،

کسی که فخر فروش بوده و پر ادعا باشد را دوست نمی‌دارد
 الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فَخُورًا﴾ [النساء: 36] (ترجمه: و الله را عبادت کنید و ذره‌ای به وی شرک نورزید و به پدر و مادر، نزدیکان، یتیمان، فقیران، همسایه‌ی خویشاوند، همسایه‌ی غریبه، همراه [در سفر] و در راه مانده و ملک یمینتان نیکی کنید؛ الله کسی را که فخر فروش بوده و پر مدعا باشد را دوست نمی‌دارد).

الله را عبادت کنید و بر فرمان او گردن نهید و برای او شریکی در ربوبیت و عبادت قرار ندهید و به پدر و مادر نیکی کنید و حقوق آنها را ادا کنید و همچنین حقوق خویشاوندان، یتیمان، نیازمندان، همسایه‌ی نزدیک و دور، کسی که چه در سفر و چه در اقامت با او همراه هستید، مسافر محتاج و ملک یمینتان چه دختر باشند و چه پسر را ادا کنید. الله تعالی کسانی که از عبادتش تکبر ورزیده و بین مردم فخر فروشی می‌کنند را دوست نمی‌دارد.

الله تعالی می‌فرماید: ﴿مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ * لَكَيْلًا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ [الحديد: 22-23] (ترجمه: هیچ مصیبتی نیست که در زمین و یا درونتان به وقوع نمی‌پیوندد مگر آن که قبل از آن که آن را پدید آوریم در کتابی نوشته شده است، این برای الله آسان است * تا به خاطر آنچه که از دست داده‌اید، اندوهگین نشوید و به آنچه که [الله] به شما می‌دهد شاد نگردید و الله هیچ پرمدعای فخر فروشی را دوست نمی‌دارد).

ای انسانها! آنچه از مصیبت که به شما می‌رسد، چه در زمین و چه در جانهایتان از امراض گرفته تا گرسنگی و بیماری، تمامی آنها قبل از آن که خلق شوید، در لوح محفوظ نوشته شده است و این کار برای

الله آسان است.

تا این که آنچه را از دنیا از دست داده‌اید شما را غمگین نکند و به آنچه که به شما عطا شده است مغرورانه و شرورانه خوشحال نگردید. الله تمامی متکبرانِ فخر فروش را به واسطه آنچه از دنیا به آنها داده شده است دوست نمی‌دارد. آن متکبران کسانی هستند که مال خود را محکم چسبیده‌اند و آن را در راه الله انفاق نمی‌کنند و مردم را نیز به انفاق نکردن امر می‌کنند. کسی که از اطاعت الله روی بگرداند به کسی ضرر نمی‌رساند، مگر خودش و هرگز نمی‌تواند به الله ضرر برساند، به یقین الله از آفریدگانش بی‌نیاز است، ستوده‌ای است که تمام اوصاف کامل و اعمال زیبا را که مستحق ستایش است، یکجا به نیکی دارد.

خیانتکاران بسیار گناهکار را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا﴾ [النساء: 107] (ترجمه: و از کسانی که به خود خیانت می‌کنند دفاع نکن، الله خیانتکارانِ گناه پیشه را دوست نمی‌دارد).

از کسانی که با گناه کردن به خود خیانت می‌کنند دفاع نکن. الله سبحانه هر کسی را که خیانت کار بزرگی بوده و گناهانش زیاد باشد را دوست نمی‌دارد.

الله آشکارا بدگویی کردن را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا﴾ [النساء: 148] (ترجمه: الله، آشکارا بدگویی کردن را دوست نمی‌دارد، مگر برای کسی که به او ظلم شده است).

الله بدگویی کردن توسط شخصی از کسی را دوست نمی‌دارد، ولی برای مظلوم مباح کرده است که از ظالم خود بدگویی کند تا ظلمش آشکار گردد؛ الله آنچه را که آشکار می‌کنند، می‌شنود و آنچه را که مخفی می‌دارند، می‌داند.

فساد کنندگان را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلِيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ [المائدة: 64] (ترجمه: و یهودیان می‌گویند: دست الله بسته است. دستهای خودشان بسته باد و به سبب آنچه می‌گویند، لعنت بر آنها باد! بلکه دو دست [الله] باز است و هر طور که بخواهد، انفاق می‌کند، آنچه الله بر تو نازل فرموده است، قطعاً

بر طغیان و کفر بسیاری از آنها می‌افزاید. در بین آنها تا روز قیامت دشمنی و کینه توزی قرار داده‌ایم. هرگاه آتشی برای جنگ افروختند، الله آن را خاموش گرداند. و در زمین برای فساد کردن، تلاش می‌کنند و الله فساد‌کنندگان را دوست نمی‌دارد).

الله پیامبرش را از گناهان یهود مطلع می‌گرداند و این در حالی است که آنان آن را می‌پوشانند، آنها می‌گفتند: دست الله برای افعال خیر، بسته است و برای رزق دادن و توسعه‌ی آن بخل می‌ورزد و این زمانی بود که قحطی و خشکسالی به سراغ آنها آمده بود. دستهای آنها بسته باد؛ به این معنی است که دستهای آنان از انجام کارهای خیر بسته شود. الله آنان را بسبب این سخنان طرد فرمود. امر آن گونه که آنها به الله افتراء می‌بندند، نیست، بلکه دو دست او باز بوده و ممنوعیتی برای آن وجود ندارد و چیزی او را از انفاق ممانعت نمی‌کند و او بخشندی کریم است و بر اساس مقتضای حکمتش و مصلحت بندگانش انفاق می‌کند. در این آیه به اثبات می‌رسد که الله سبحانه و تعالی دو دست دارد و شایسته آن می‌باشد که به دست موجود دیگری تشبیه نگردد و کیفیت آن نیز بیان نشود، [بلکه دست، دست خدایی است با دستهای دیگر قابل مقایسه و تشبیه نمی‌باشد]. آنها به سبب حسودی و بخلشان که چرا پیامبر ﷺ از قوم آنها انتخاب نشده است، بر اثر این آیات بر طغیان و کفرشان افسوده می‌شود؛ الله تعالی خبر

می دهد که طوایف یهود تا روز قیامت بعضی از آنها با بعضی دیگر دشمنی می کنند و عده ای از آنها از عده ای دیگر تنفر دارند، هر مکاری که برای مسلمانان به کار می برند تا آنها را دچار فتنه کنند و یا آتش جنگی را شعله ور کنند، الله، مکر آنان را به خود آنها بر می گرداند و وحدت آنان را به جدایی می کشاند؛ این تا وقتی است که یهودیان به معصیت الله گرفتار هستند و در نتیجه ی آن در زمین فساد برپا می کنند و زمین را به آشوب و بلوا می کشانند. الله فساد کنندگان را دوست نمی دارد.

الله تعالی می فرماید: ﴿وَأْتَبِعْ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ [القصص: 77] (ترجمه: و در آنچه الله به تو داده است، سرای آخرت را بجوی و بهره ی خودت از دنیا را فراموش نکن و همان گونه که الله با تو نیکی کرده است، با دیگران نیکی کن و در زمین در پی فساد نباش که الله فساد کاران را دوست ندارد).

در آنچه الله از اموال به تو داده است، ثواب سرزمین آخرت را برای خودت طلب کن و با عمل به آن، در اطاعت الله در دنیا این امر را محقق کن، بهره ات در دنیا را ترک نکن به شکلی که از نعمت حلال بدون اسراف کردن استفاده کنی و به مردم با صدقه دادن نیکی کن!

همانگونه که الله با دادن مال زیاد به تو نیکی فرمود؛ با بدی کردن به قومت آنچه را که الله بر تو حرام کرده است طلب نکن؛ الله فساد کنندگان را دوست نمی‌دارد.

اسراف کنندگان را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَّعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ [الأنعام: 141] (ترجمه: و او کسی است که باغهایی که بر داریست هستند و یا بدون داریست می‌باشند را آفریده است و درختان خرما و کشتزارها را که [میوه‌های آنها] در خوردن با یکدیگر فرق می‌کنند و زیتون و انار را آفریده است که همگون و غیر همگون هستند. وقتی میوه می‌دهند از میوه‌های آن بخورید و روز برداشت حق آن را [که زکات است به فقرا] بدهید و اسراف نکنید که الله اسراف کنندگان را دوست نمی‌دارد).

الله سبحانه و تعالی برای شما دو گونه باغ را قرار داده است: از آنها باغهایی هستند که بر داریست آویزان شده مانند: انگور و از آنها باغهایی هستند که بر داریست آویزان نشده‌اند، و بر پایه‌ی خود محکم شده‌اند، مثل: درخت خرما و کشتزار، طعم آنها متنوع بوده و زیتون و

انار که از نظر ظاهری شبیه هم هستند ولی میوه و طعام آن یکی نیست را نیز خود آفریده است. ای انسانها! هرگاه میوه دادند از میوهی آن بخورید و روز برداشت محصول زکاتی را که بر شما واجب شده است پرداخت نمایید! از حدود معتدل آن در جدا کردن مال و خوردن چیزی و غیر آن، تجاوز ننمایید. به یقین الله تعالی متجاوزان از مرزهایش را دوست ندارد، کسانی که مال را بر خلاف قانونی که برای آن در نظر گرفته شده است، خرج می‌کنند.

الله تعالی می‌فرماید: ﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ [الأعراف: 31] (ترجمه: ای فرزندان آدم! هنگام نماز خواندن خودتان را بپوشانید و بیارابید و بخورید و بیاشامید و [لی] اسراف نکنید [که] الله اسراف کنندگان را دوست نمی‌دارد).

ای فرزندان آدم! هنگام برپا داشتن نماز، عریانی‌هایتان را، با لباسهای زیبا و مشروع و تمیز و پاکیزه و چیزهایی مانند آن، بپوشانید. از چیزهای پاک که الله به شما روزی داده است بخورید و بیاشامید و از اعتدال در آن تجاوز نکنید. الله متجاوزان و اسراف کنندگان در خوراک و آشامیدنی و مانند آن را، دوست نمی‌دارد.

خیانت کاران را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَأِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ [الأَنْفَال: 58] (ترجمه: و هرگاه از خیانت قومی ترسیدی، همچون آنها، پیمانشان را به خودشان برگردان و آن را لغو کن [بطوری که همه در آگاهی از نقض عهد] یکسان شوند، الله خیانت‌کاران را دوست نمی‌دارد).

ای رسول! اگر از خیانت قومی ترسیدی و تندی آنها بر تو آشکار گشت، عهدشان را به خودشان برگردان، بطوری که هر دو طرف در آگاهی از تمام شدن پیمان یکسان باشند و دیگر برای آنها عهدی نخواهد بود. الله خیانت‌کاران در پیمان و نقض کنندگان عهد و میثاق را دوست نمی‌دارد.

از سلمان رضی الله عنه آمده است که او به قلعه و یا شهری رسید و به یارانش گفت: بگذارید تا [آنها را به اسلام] دعوتشان دهم، همان گونه که دیدم رسول الله صلی الله علیه و آله آنان را دعوت می‌داد و گفت: من مردی از شما بودم تا این که الله مرا به اسلام مشرف فرمود، اگر اسلام بیاورید آنچه برای ماست برای شما نیز خواهد بود و بر شما واجب است، آنچه برای ما واجب است، اگر سرباز زنید باید جزیه بدهید و خوار شوید و اگر روی بگردانید پیمانتان را به خودتان بر می‌گردانیم، تا در این امر با شما یکسان شویم، الله خیانت‌کاران را دوست نمی‌دارد؛ این امر را

سه روز انجام داد و روز چهارم مردم بسوی آنها حمله نمودند و آنجا را فتح کردند.^۱

طلب تکبرکنندگان را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَمْ يَأْمَنُوا بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ * لَمْ يَجْرَمِ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَأَحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ [النحل: 22-23] (ترجمه: معبود شما، معبودی واحد است و کسانی که به آخرت ایمان نمی‌آورند، قلبهایشان منکر [این حقیقت] است و آنها طلب تکبر می‌کنند * بدون شک الله آنچه را که پنهان می‌دارد و آنچه را که آشکار می‌کند می‌داند، او طلب تکبرکنندگان را دوست نمی‌دارد).

به یگانگی در عبادت شدن، مستحق است و الله است که معبود واحدی است و کسانی که به برانگیخته شدن بعد از مرگ ایمان نمی‌آورند، قلبهایشان با وحدانیت الله سبحانه در عبادت شدن، ستیز می‌کند، زیرا آنها از مجازات او ترس ندارند و آنها از قبول حق که همان عبادت کردن الله به مفردیت است، تکبر می‌ورزند.

حق این است که الله آنچه را که از عقاید و سخنان و اعمال که آنها، آن را پنهان می‌دارند و آنچه را آشکار می‌کنند، می‌داند و بر

1 - مسند أحمد (24447) و در آن انقطاع وجود دارد.

اساس آن، آنان را مجازات می‌کند؛ الله ﷻ کسانی که از عبادتش و اطاعت از وی، تکبر می‌ورزند را دوست نداشته و به خاطر آن آنان را مجازات می‌کند.

هر خیانت پیشه‌ی کافری را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ﴾ [الحج: 38] (ترجمه: الله از کسانی که ایمان آورده‌اند دفاع می‌کند، الله هر خیانت پیشه‌ی کفر ورزنده‌ای را دوست نمی‌دارد).
 الله از مؤمنان در دشمنی با کافران و در برابر مکر شروران، دفاع می‌کند، زیرا الله ﷻ هر خیانت کننده در امانت پروردگارش و منکران نعمتش را دوست نمی‌دارد.

شاد شوندگان [به مال دنیا] را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ﴾ [القصص: 76] (ترجمه: همانا قارون از قوم موسی بود که بر آنان سرکشی کرد، و به او گنجهایی داده بودیم که کلیدهای آن بر گروهی توانمند، سنگینی می‌کرد، آنگاه قومش به او گفتند: شادمانی نکن، الله شاد شوندگان [به مال دنیا] را دوست نمی‌

دارد).

قارون از قوم موسی علیه الصلاة والسلام بود و در تکبر و جبار بودن بر آنها از حد تجاوز کرده بود، به قارون گنجهای عظیمی داده بودیم تا آنجا که عده‌ی زیادی از مردان قوی برایشان سخت بود تا آن کلیدها را همراه خود حمل کنند، در همین زمان بود که قومش به او گفتند: به واسطه‌ی مالی که به تو داده شده است، دیگران را خوار ندان! الله آن عده از مخلوقاتش که تکبر می‌ورزند و از الله تعالی به واسطه‌ی آنچه به آنها داده است، تشکر نمی‌کنند، را دوست نمی‌دارد.

کافران را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نَفْسَهُمْ يَمْهَدُونَ * لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ [الروم: 44-45] (ترجمه: هر کس کفر ورزد، کفرش علیه خودش است و کسانی که عمل نیک انجام می‌دهند [نتیجه‌ی خیر را] برای خود مهیا می‌سازند * تا [الله] به کسانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده‌اند از فضل خود پاداش دهد، او کافران را دوست ندارد).

کسی که کفر بورزد مجازات کفرش علیه خودش خواهد بود و آن جاودان شدن در آتش است؛ کسی که ایمان بیاورد و عمل صالح انجام

دهد، منازل بهشت را به سبب اطاعت از پروردگارش برای خود آماده کرده است.

تا الله تعالی کسانی را که به او و فرستاده‌اش ﷺ ایمان آورده‌اند و عمل صالح انجام داده‌اند با فضل و نیکوکاریش پاداش دهد. او کافران

هر پر مدعای فخر فروش را دوست نمی‌دارد

الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ [لقمان: 18] (ترجمه: و با تکبر از مردم روی برنگردان و بر روی زمین خرامان راه نرو که الله هر پر مدعای فخر فروشی را دوست نمی‌دارد).

وقتی با مردم صحبت می‌کنی یا آنها با تو صحبت می‌کنند، رویت را بر نگردان تا وسیله‌ای شود که آنها را حقیر بشماری و خود را به آنها متکبر نشان دهی؛ بر روی زمین، بین مردم با ناز و تکبر راه نرو، الله هر متکبر پر مدعا در نفس، هیئت و سخنش را دوست نمی‌دارد.

باب چهارم

کسانی که الله تعالی آنان را دوست نمی‌دارد، در پرتو سنت
فرستاده‌اش محمد ﷺ

فحش و فحش دادن را دوست نمی‌دارد

از اعمش با اسنادی با این اسناد آمده است، مگر آن که او گفت:
عایشه رضی الله عنها از کار آنها مطلع شد و آنان را دشنام داد و
رسول الله ﷺ فرمود: «مَهْ يَا عَائِشَةُ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفُحْشَ وَالتَّفْحُشَ»
(باز ایست عایشه زیرا الله ناسزا و ناسزا دادن را دوست ندارد. اضافه
کرد و الله ﷻ نازل فرمود: «... وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحِبَّكَ بِهِ اللَّهُ
وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصَلُّونَهَا
فَبِئْسَ الْمَصِيرُ» [المجادلة: 8] (ترجمه: ... و هنگامی که نزد تو می‌آیند
به گونه‌ای به تو سلام می‌کنند که الله این گونه به تو سلام نگفته است و
در دل خود می‌گویند: پس چرا الله ما را به خاطر آن چه می‌گوییم،
عذاب نمی‌دهد؟ جهنم برای آنها کافی است به آنجا وارد خواهند شد و
بد جایگاهی است)!

الله فحش و فحش دادن را دوست نمی‌دارد

قیس بن بشر تغلبی گفته است که پدرم به من خبر داد - در حالی که نزد ابی درداء رضی الله عنه نشسته بود - گفت: مردی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله در دمشق بود که به او ابن حَنْظَلِيَّةُ گفته می‌شد و او مرد تنهایی بود و به ندرت با مردم مجالست می‌نمود و آن فقط هنگام نماز بود، وقتی از آن فارغ می‌گشت، سبحان الله و الله اکبر می‌گفت، تا این که اهلش آمدند و او از نزد ما گذشت و ما نزد ابودرداء بودیم و سخنی ابودرداء رضی الله عنه به وی گفت که به ما سود رسانده و به تو ضرری نمی‌رساند، گفت: رسول الله صلی الله علیه و آله لشگری را مأمور فرمود و آنها رسیدند تا اینکه مردی از آنها نشست در مجلسی که رسول الله صلی الله علیه و آله در آن مجلس نشسته بود و به مردی که کنار او نشسته بود گفت: ای کاش ما را وقتی با دشمن روبرو شدیم، می‌دید؛ فلانی [سلاح] حمل کرده و طعنه زد و گفت: آن را از من بگیر و من غلام غفاری هستم، چگونه می‌بینی حال سخن وی را، گفت: او را نمی‌بینم مگر در حالی که اجرش باطل شده است، این مسأله بگوش دیگران هم رسید، گفتند: ما چنین اشکالی را ندیده‌ایم و با یکدیگر دچار اختلاف شدند تا این که فرستاده‌ی الله صلی الله علیه و آله شنید و فرمود: «سُبْحَانَ اللَّهِ لَا بَأْسَ أَنْ يُؤْجَرَ وَيُحْمَدَ» (پاک و منزّه است الله، هیچ اشکالی وجود ندارد که اجر داده شود و از وی ستایش و تشکر شود). ابودرداء رضی الله عنه را دیدم که از این مسأله خوشحال شد و شروع

نمود به بالا گرفتن سرش و گفت: تو از رسول الله ﷺ شنیدی؟ گفت: بله. همواره نتیجه می داد تا این که من گفتم: بر دو زانویش نشست. گفت: روز دیگری بر ما گذشت و ابو درداء ﷺ به او چیزی را گفت که به ما سود می بخشد و به تو ضرری نمی زند؛ گفت: رسول الله ﷺ به ما فرمود: «الْمُنْفِقُ عَلَى الْخَيْلِ كَالْبَاسِطِ يَدِهِ بِالصَّدَقَةِ لَا يَقْبِضُهَا» (کسی که [برای جنگ، حیوان] سواری انفاق کند، مانند کسی است که صدقه می دهد و این صدقه دادن او تمامی ندارد). سپس بر ما روز دیگری گذشت و ابودرداء، سخنی را به او گفت که به ما سود می رساند و به تو ضرری نمی زند، گفت: رسول الله ﷺ به ما فرمود: «نِعْمَ الرَّجُلُ خُرَيْمُ الْأَسَدِيُّ لَوْلَا طُولُ جَمَّتِهِ وَإِسْبَالُ إِزَارِهِ» (خریم اسدی مرد خوبی است، اگر موهایش را زیادی بلند نکند و ازارش از [مچ پایش] پایین تر نی رود). این امر به خریم رسید و شروع به کوتاه کردن موهایش نمود تا جایی که آنان را تا لبه ی گوشش آورد و ازارش را تا نصف ساق کوتاه کرد. سپس روز دیگری بر ما گذشت، ابو درداء ﷺ چیزی به او گفت: که به ما سود می رساند و به تو ضرری نمی رساند. گفت: شنیدم از رسول الله ﷺ که می فرمود: «إِنَّكُمْ قَادِمُونَ عَلَى إِخْوَانِكُمْ فَأَصْلِحُوا رِحَالَكُمْ وَأَصْلِحُوا لِبَاسَكُمْ حَتَّى تَكُونُوا كَأَنَّكُمْ شَامَةٌ فِي النَّاسِ فَإِنَّ اللَّهَ

لَا يُحِبُّ الْفُحْشَ وَلَا التَّفَحُّشَ»^۱ (شما بر برادرانتان بیشی گرفتید، پس بار و بندیل و لباستان را اصلاح کنید، و به گونه‌ای باشید که در بین انسانها [به خوبی] متمایز گردید، الله ناسزا و ناسزا گفتن را دوست نمی‌دارد).

از عبدالله بن عمرو بن عاص آمده است: شنیدم از رسول الله ﷺ که می‌فرمود: «الظُّلْمُ ظُلَمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْفُحْشَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفُحْشَ وَلَا التَّفَحُّشَ وَإِيَّاكُمْ وَالشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَمْرُهُمْ بِالْقَطِيعَةِ فَقَطَّعُوا وَأَمْرُهُمْ بِالْبِخْلِ فَبِخَلُوا وَأَمْرُهُمْ بِالْفُجُورِ فَفَجَرُوا» (ستم، ظلمات روز قیامت است و شما را به ناسزا هشدار می‌دهم، همانا الله ناسزا و ناسزا گفتن را دوست نمی‌دارد و شما را به آزمندی نفس هشدار می‌دهم، افرادی قبل از شما آمدند که [آزمندی نفس] آنان را به قطع دیدار خویشاوندان امر نمود و آنان آن را قطع نمودند و آنان را به انفاق نکردن امر نمود و آنان انفاق نکردند و آنان را به فحشاء امر نمود و آنان به فحشاء روی آوردند). مردی ایستاد و پرسید: ای فرستاده‌ی الله! کدام اسلام بهتر است؟ فرمود: «أَنْ يَسْلَمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِكَ وَيَدِكَ» (این که مسلمانان از زبان و دستت در امان باشند). دیگری ایستاد و پرسید: ای فرستاده‌ی الله! کدام هجرت بهتر است

فرمود: «أَنْ تَهْجُرَ مَا كَرِهَ رَبُّكَ وَالْهَجْرَةُ هَجْرَتَانِ هَجْرَةُ الْحَاضِرِ وَالْبَادِي فَهَجْرَةُ الْبَادِي أَنْ يُجِيبَ إِذَا دُعِيَ وَيُطِيعَ إِذَا أُمِرَ وَالْحَاضِرُ أَعْظَمُهُمَا بَلِيَّةٌ وَأَفْضَلُهُمَا أَجْرًا»^۱ (از چیزی هجرت کنی که پروردگارت از آن کراهت دارد، هجرت بر دو نوع است: اقامت کردن و ظاهر نمودن، هجرت ظاهر نمودن این است که آنچه را به آن دعوت می‌شوی، اجابت کنی و آنچه را به آن امر می‌شوی اطاعت نمایی و هجرت اقامت گزیدن از دیگری در آزمایش نمودن، بزرگتر بوده و اجر آن بیشتر است).

ابی سبره گفته است عبید الله بن زیاد از حوض، حوض محمد ﷺ سوال می‌نمود و بعد از آن که سوال می‌نمود، جواب آن را تکذیب می‌کرد و جواب او را ابی برزه و براء بن عازب و عائذ بن عمرو و مردی دیگر می‌دادند و او همواره آنان را تکذیب می‌نمود، ابو سبره گفت: برای تو حدیثی را بازگو می‌کنم که برای تو شفائی در این مسأله می‌باشد، پدرت مرا مأمور گرداند تا همراه مالی نزد معاویه بروم و عبدالله بن عمرو را دیدم و از آنچه از رسول الله ﷺ شنیده بود، حدیثی را برای من بیان نمود، آن را بر من املاء نموده و من آن را با دست خودم نوشتم و حرفی به آن زیاد نکرده و حرفی از آن نکاستم؛ رسول الله ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفُحْشَ - أَوْ يَبْغِضُ الْفَاحِشَ - وَالْمُتَفَحِّشَ»

الله فحش را دوست نمی‌دارد - یا به ناسزا دهنده بغض می‌ورزد - ناسزا گوینده را [نیز دوست نمی‌دارد]. فرمود: «وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَظْهَرَ الْفُحْشُ وَالتَّفَاحِشُ وَقَطِيعَةُ الرَّحِمِ وَسُوءُ الْمَجَاوِرَةِ وَحَتَّى يُؤْتَمَنَ الْخَائِنُ وَيُخَوَّنَ الْأَمِينُ» (قیامت برپا نمی‌شود تا زمانی که فحش دادن و ناسزا گفتن و قطع کردن صله‌ی ارحام و بدرفتاری با همسایه زیاد می‌گردد تا جایی که خائن مورد اعتماد قرار می‌گیرد و امانت دار خیانت می‌کند. [و] فرمود: «أَلَا إِنَّ مَوْعِدَكُمْ حَوْضِي عَرْضُهُ وَطُولُهُ وَاحِدٌ وَهُوَ كَمَا بَيْنَ أَيْلَةَ وَمَكَّةَ وَهُوَ مَسِيرَةُ شَهْرٍ فِيهِ مِثْلُ النُّجُومِ أَبَارِيقُ شَرَابِهِ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ الْفِضَّةِ مَنْ شَرِبَ مِنْهُ مَشْرَبًا لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهُ أَبَدًا» (وعدگاه شما حوض من است که عرض و طول آن یکسان است و آنقدر بزرگ است که به فاصله‌ی میان ایله و مکه می‌باشد و مسافت آن به قدری است که یک ماه طول می‌کشد، مسیر آن طی شود، دارای جامه‌هایی است مانند ستارگان و از نقره سفیدتر است، کسی که ذره‌ای از آن بنوشد، دیگر هرگز تشنه نمی‌شود). عبید الله گفت: درباره‌ی حوض حدیثی محکمتر از این حدیث ندیده‌ام و آن را تصدیق نموده و نوشته را گرفت و آن را نزد خود نگه داشت^۱.

زبان باز را دوست نمی‌دارد

عبد الله بن عمرو بیان می‌دارد که پیامبر ﷺ فرموده است: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْبَلِيغَ مِنَ الرِّجَالِ الَّذِي يَتَخَلَّلُ بِلسَانِهِ تَخَلُّلَ الْبَاقِرَةِ بِلسَانِهَا» (الله ﷻ نسبت به مردانی را که زبان باز هستند، بغض می‌ورزد، کسی که با زبانش شکاف عظیمی [در دل مردم] ایجاد می‌کند).^۱

نسبت به گدایی که قسم می‌خورد، بغض می‌ورزد

ابوهریره رضی الله عنه آورده است که فرستاده‌ی الله ﷻ فرمود است: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبْغِضُ السَّائِلَ الْمُلْحَفَ»^۲ (الله تعالی نسبت به گدایی که قسم می‌خورد، بغض می‌ورزد).

الله ثروتمند ظالم را دوست نمی‌دارد

علی رضی الله عنه بیان می‌دارد که فرستاده‌ی الله ﷻ فرمود: «لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْغَنِيَّ الظُّلْمَ ، وَلَا الشَّيْخَ الْجَهُولَ ، وَلَا الْفَقِيرَ الْمُخْتَالَ» (الله ثروتمند ظالم، پیر جاهل و فقیر پر مدعا را دوست نمی‌دارد). بزار آن را بیان کرده است و طبرانی در اوسط آن را آورده است، و زیادتى بر آن دارد که رسول

1 - سنن أبی داود (5007) ت (2853) و حم 165/2 و 187 و مجمع 116/8 و
الصحيحه (880) و الإتحاف 477/7 و ش 15/9 و صحيح الجامع (1875) صحيح
2 - الإتحاف 31/4 و الصحيحه (1320) و صحيح الجامع (1876) و أصفهان 78/1

الله ﷻ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْغَنِيَّ الظُّلْمَ ، وَالشَّيْخَ الْجَهُولَ ، وَالْعَائِلَ الْمُخْتَالَ»^۱ (الله نسبت به ثروتمند ستمگر، پیر جاهل و فقیر مکار پر مدعا، بغض می‌ورزد).

نسبت به کسی که ناسزا می‌گوید و بد زبان است بغض دارد
 ابو درداء رضی الله عنه گفته است که فرستاده‌ی الله ﷻ فرمود: «إِنَّ أَثْقَلَ شَيْءٍ فِي الْمِيزَانِ خُلُقٌ حَسَنٌ ، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبَذِيءَ»^۲ (سنگین‌ترین چیز در ترازوی اعمال، خوش خلقی است و الله عز وجل نسبت به کسی که ناسزا می‌گوید و بد زبان است، بغض می‌ورزد).

ناسزا گوینده را دوست نمی‌دارد

از عایشه رضی الله عنها آمده است: مردی از پیامبر صلی الله علیه و آله اجازه ورود خواست و پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «بئس أخو العشيّة» (چه برادر هم عشیره-ی بدی). وقتی او داخل شد فرستاده‌ای الله صلی الله علیه و آله با او خوش رفتاری نمود و با او سخن گفت؛ وقتی خارج شد گفتیم: ای رسول الله! برای چه،

1 - المجمع 131/4 و الترغيب 610/2 و المعجم الأوسط از طبرانی - (ج 12 / ص

194) برقم (5616) و در آن ضعف وجود دارد.

2 - مسند الحمیدی (419) و المعجم الكبير از طبرانی - (ج 1 / ص 172) برقم (408)

وقتی از تو اجازه خواست فرمودی: «بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ» و وقتی داخل شد با او خوشرفتاری نمودی، او فرمود: «يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ»^۱ (ای عایشه! الله نسبت به ناسزا گوینده بغض می‌ورزد).

نسبت به هر درشتخوی متکبر، بغض می‌ورزد

از ابوهریره رضی الله عنه آمده است که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يَبْغُضُ كُلَّ جَعْظَرِيٍّ جَوَّازٍ سَخَّابٍ فِي الْأَسْوَاقِ جِيفَةً بِاللَّيْلِ حِمَارٌ بِالنَّهَارِ عَالِمٌ بِالدُّنْيَا جَاهِلٌ بِالْآخِرَةِ»^۲ (الله نسبت به هر درشت خوی متکبر، منع کننده از خیر، قیل و قال راه اندازنده در بازار، کسی که زیاد می‌خواهد، تلاش بیش از حد کننده برای دینا، عالم به دنیا و جاهل به آخرت، بغض می‌ورزد).

نسبت به هر کس که عالم به دنیا باشد، بغض می‌ورزد

ابی هریره رضی الله عنه می‌گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله فرموده است: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبْغِضُ

1 - سنن أبی داود (4794) و حم 199/2 و حمیدی (1159) وحب (1974) وخط

92/13 و الإتحاف 481/7 و صحیح الجامع (1877) صحیح

2 - السنن الکبری از بیهقی و فی ذیله الجوهر النقی - (ج 10 / ص 194) به شماره‌ی

(21325) وحب (1975) و الصحیحة (195) و ترغیب 446/1 و صحیح الجامع (

1878) صحیح

كُلِّ عَالَمٍ بِالْدُنْيَا، جَاهِلٍ بِالْآخِرَةِ»^۱ (الله تعالی نسبت به کسی که عالم به دنیا و جاهل به آخرت باشد، بغض می‌ورزد).

عاق کردن را دوست نمی‌دارد

عمرو بن شعیب از پدرش از پدر بزرگش آورده است که از فرستاده‌ی الله ﷺ در مورد عاق کردن سوال نمودند و او فرمود: «لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْعُقُوقَ» (الله عاق کردن را دوست نمی‌دارد) مانند آن بود که از نامی کراهت داشت. فرمود: «مَنْ وُلِدَ لَهُ وَلَدٌ فَأَحَبَّ أَنْ يَنْسُكَ عَنْهُ فَلْيَنْسُكْ عَنِ الْغُلَامِ شَاتَانِ مُكَافِئَتَانِ وَعَنِ الْجَارِيَةِ شَاءً» (کسی که فرزندی [الله] به او بخشید و خواست برایش ذبح کند برای پسر بچه دو گوسفند همسان و برای دختر بچه یک گوسفند). از او درباره‌ی الْفِرْعَ پرسیدند و او فرمود: «وَالْفِرْعُ حَقٌّ وَأَنْ تَتْرُكُوهُ حَتَّى يَكُونَ بَكَرًا شُغْرَبًا ابْنِ مَخَاضٍ أَوْ ابْنِ لَبُونٍ فَتُعْطِيَهُ أَرْمَلَةً أَوْ تَحْمِلَ عَلَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذْبِيحَهُ فَيَلْزِقَ لِحْمَهُ بَوْبِرَهُ وَتُكْفَى إِنْاءَكَ وَتُوَلِّهُ نَاقَتَكَ»^۲ (فرع حق است و به همین ترتیب ترک کردن آن، تا این که به سرعت بزرگ شده و به ابن مخاض و ابن لبون تبدیل شود و اگر به زن بیوه عطا شود یا این که در راه الله برای بارکشی استفاده شود، بهتر از آن است

1 - الصَّحِيحَةُ (195) وَصَحِيحُ الْجَامِعِ (1879) صَحِيحُ

2 - سَنَنُ أَبِي دَاوُدَ (2844) صَحِيحُ.

که ذبح گردد؛ گوشت آن به پشمش بچسبد و برای ظرف [غذایت] کافی گردد و بدنبال [ماده] شترت بدود).

الله تکبر را دوست نمی‌دارد

از ابن جری جابر بن سلیم گفته است: مردی را دیدم که مردم از نظراتش، بهر مند می‌شدند، چیزی را نمی‌گفت، مگر آن که آن را بر می‌گرفتند. گفتم: این کیست؟ گفتند: این فرستاده‌ی الله ﷺ است. دو بار به او گفتم: عَلَيْكَ السَّلَامُ ای رسول الله! فرمود: «لَا تَقُلْ عَلَيْكَ السَّلَامُ. فَإِنَّ عَلَيْكَ السَّلَامُ تَحِيَّةُ الْمَيِّتِ قُلِ السَّلَامُ عَلَيْكَ» (نگو علیک السلام چون آن سلام گفتن به مرده است و بگو: سلام علیک). گفتم: تو فرستاده‌ی الله ﷺ هستی. فرمود: «أَنَا رَسُولُ اللَّهِ الَّذِي إِذَا أَصَابَكَ ضُرٌّ فَدَعَوْتَهُ كَشَفَهُ عَنْكَ وَإِنْ أَصَابَكَ عَامٌ سَنَهُ فَدَعَوْتَهُ أَنْبَتَهَا لَكَ وَإِذَا كُنْتَ بِأَرْضٍ قَفْرَاءَ أَوْ فَلَآةٍ فَضَلَّتْ رَاحِلَتُكَ فَدَعَوْتَهُ رَدَّهَا عَلَيْكَ» (من فرستاده‌ی الله هستم، [الله] کسی است که وقتی به مشکلی بر می‌خوری و از او درخواست می‌کنی، آن مشکل را از تو دور می‌کند، وقتی دچار خشکسالی می‌شوی و او را به دعا می‌خوانی، زمین‌هایت را) برایت سر سبز می‌کند، وقتی در سرزمینی که خالی از سکنه است و یا گودالی در بیابان، مرکب را از دست می‌دهی و [از] الله آن را طلب می‌کنی، آن را بسوی تو بر می‌گرداند). گفتم: مرا پند بده! فرمود: «لَا تُسَبِّنْ أَحَدًا»

(به هیچ کس دشنام نده) گفت: بعد از آن به هیچ فردی چه آزاد بوده و چه برده باشد و چه شتر و چه گوسفندی، دشنام ندادم. فرمود: «وَلَا تَحْقِرَنَّ شَيْئًا مِنَ الْمَعْرُوفِ وَأَنْ تَكَلَّمَ أَخَاكَ وَأَنْتَ مُنْبَسِطٌ إِلَيْهِ وَجْهَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنَ الْمَعْرُوفِ وَارْفَعْ إِزَارَكَ إِلَى نِصْفِ السَّاقِ فَإِنَّ أَيْتَ فِإِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِيَّاكَ وَإِسْبَالَ الْإِزَارِ فَإِنَّهَا مِنَ الْمَخِيلَةِ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمَخِيلَةَ وَإِنْ أَمْرٌ شَتَمَكَ وَعَيْرَكَ بِمَا يَعْلَمُ فِيكَ فَلَا تُعِيرْهُ بِمَا تَعْلَمُ فِيهِ فَإِنَّمَا وَبَالَ ذَلِكَ عَلَيْهِ»^۱ (هیچ امر نیکی را کوچک نشمار، مانند صحبت کردن با برادرت و بسوی او با گشاده رویی برخورد کردن، این امور، امور نیک و معروف می باشد و ازارت را تا نصف ساق پایت کوتاه کن و اگر نخواستی تا بالای دو غوزک پایت آن را کوتاه کن، برحذر باش از بلند نمودن ازارت زیرا آن مایه‌ی تکبر است و الله تکبر را دوست نمی دارد اگر شخصی به واسطه‌ی عیبی که درباره‌ی تو می داند، تو را سرزنش نمود، تو بواسطه‌ی عیبی که در او می دانی او را سرزنش نکن! زیرا این کار باعث سختی وی می شود).

ابو تمیمه بیان می دارد که مردی از قومش نزد رسول الله ﷺ آمد یا این که گفت: رسول الله ﷺ را ملاقات نمودم، مردی نزد وی آمد و گفت: آیا تو فرستاده‌ی الله هستی؟ یا این که گفت: آیا تو محمد هستی،

فرمود: بله. گفت: دردی دارم برایم دعا فرما! فرمود: «أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَحَدُّهُ مَنْ إِذَا كَانَ بِكَ ضُرٌّ فَدَعْوَتُهُ كَشَفَهُ عَنْكَ وَمَنْ إِذَا أَصَابَكَ عَامٌ سَنَةٌ فَدَعْوَتُهُ أَنْبَتَ لَكَ وَمَنْ إِذَا كُنْتَ فِي أَرْضٍ قَفْرٍ فَأَضَلَّتْ فَدَعْوَتُهُ رَدَّ عَلَيْكَ» (طلب می‌کنم از الله ﷻ، [الله] کسی است که وقتی به مشکلی بر می‌خوری و از او درخواست می‌کنی، آن مشکل را از تو دور می‌کند، وقتی دچار خشکسالی می‌شوی و او را به دعا می‌خوانی، [زمین‌هایت را] برایت سر سبز می‌کند، وقتی در سرزمینی که خالی از سکنه است، مرکبت را از دست می‌دهی و [از] الله دعا می‌کنی، آن را بسوی تو بر می‌گرداند). گفت: آن مرد اسلام آورد، سپس گفت: ای فرستاده‌ی الله! به من توصیه کن! فرمود: «لَا تَسْبِنَنَّ شَيْئًا» أَوْ قَالَ «أَحَدًا» (ذره‌ای ناسزا نگو) و یا فرمود: (هیچ کسی را). از زمانی که رسول الله ﷺ به من توصیه فرمود، حتی شتر و گوسفندی را نیز ناسزا نگفته‌ام، «وَلَا تَزْهَدْ فِي الْمَعْرُوفِ وَلَوْ مُنْبَسِطٌ وَجْهَكَ إِلَى أَخِيكَ وَأَنْتَ تُكَلِّمُهُ وَأَفْرِغْ مِنْ دَلُوكَ فِي إِنْاءِ الْمُسْتَسْقَى وَأَتَزَرَّ إِلَى نَصْفِ السَّاقِ فَإِنَّ آيَةَ الْكَعْبَيْنِ وَإِيَّاكَ وَإِسْبَالَ الْإِزَارِ فَإِنَّهَا مِنَ الْمَخِيلَةِ وَاللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا يُحِبُّ الْمَخِيلَةَ»^۱ (در هیچ امر نیکی کوتاهی نکن، حتی بسوی برادرت با گشاده‌رویی برخورد کردن، یا این که به او

سخن بگویی و یا دلت را برای نشانیدن [در چاه بیاندازی] و ازارت را تا نصف ساقِ پایت کوتاه کن و اگر نخواستی تا بالای دو غوزک پایت آن را کوتاه کن، هشدار باش از بلند نمودن ازارت زیرا آن مایه‌ی تکبر است و الله تبارک و تعالی، تکبر را دوست نمی‌دارد.

کسانی که شلوار یا ازارشان از دو غوزک پا، پایین‌تر برود را دوست نمی‌دارد

مغیره بن شعبه می‌گوید: فرستاده‌ی الله ﷺ فرمود: «يَا سُفْيَانَ بْنَ سَهْلٍ لَا تُسَبِّلْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسَبِّلِينَ»^۱ (ای سفیان بن سهل! ازارت را از دو غوزک پا، پایین‌تر نیاور که الله این گونه افراد را دوست نمی‌دارد).

این شخص و صدایش را دوست نمی‌دارد

واثله بن اسقع گفته است: در بین اصحاب صغه بودم در حالی بودیم که کسی از ما لباس کاملی نداشت و عرق بدن ما با غبار و چرک در هم آمیخته بود، وقتی فرستاده‌ی الله ﷺ از کنار ما می‌گذشت، می‌فرمود: بشارت داده شد به مهاجران فقیر، تا این که مردی با اشاره‌ی نیکی به او نزدیک شد، وقتی پیامبر ﷺ شروع به سخن می‌کرد او

پیامبر ﷺ را به سختی می‌انداخت و با لحنی صحبت می‌کرد که از صدای پیامبر ﷺ بلندتر بود، وقتی کار آن مرد تمام شد پیامبر ﷺ فرمود: «إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ هَذَا وَصَوْتَهُ، يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُمْ لِلنَّاسِ لِيَ الْبَقْرَةَ لِسَانَهَا بِالْمَرَعَى، كَذَلِكَ يَلْوِي اللَّهُ أَلْسِنَتَهُمْ وَوُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ»^۱ (الله این [مرد] - و صدایش را دوست نمی‌دارد، زبانشان را بر مردم به طوری می - چرخاند که گاو در مرتع آن را انجام می‌دهد، این چنین است که الله زبان آنان را چرخانده و صورت‌هایشان را در آتش جهنم قرار می‌دهد).

هر کسی که راحت ازدواج می‌کند و راحت طلاق می‌دهد را دوست نمی‌دارد

شهر بن حوشب آورده است: مرد و زنی در زمان پیامبر ﷺ با هم ازدواج کردند و آن مرد آن زن را طلاق داد، پیامبر ﷺ به او فرمود: آیا طلاقش دادی؟ گفت بله، فرمود: از روی سختی؟ گفت: خیر ای رسول الله! سپس دوباره ازدواج نمود و بعد، [آن] زن را طلاق داد و رسول الله ﷺ به او فرمود: آیا او را طلاق دادی؟ گفت: بله، فرمود: از روی سختی؟ گفت: خیر ای فرستاده‌ی الله! سپس دوباره ازدواج نمود و بعد آن را نیز طلاق داد، رسول الله ﷺ به او فرمود: آیا طلاقش دادی؟ گفت: بله، فرمود: از روی سختی؟ گفت: خیر ای رسول الله! فرستاده‌ی الله ﷺ

بار سوم به او فرمود: «إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ ذَوَاقٍ مِنَ الرِّجَالِ وَلَا كُلَّ ذَوَاقَةٍ مِنَ النِّسَاءِ»^۱ (الله هر کسی را که راحت ازدواج می‌کند و راحت طلاق می‌دهد را، چه مرد باشد و چه زن دوست نمی‌دارد).

عبادة بن نسی از ابوموسی اشعری رضی الله عنه روایت می‌کند که فرستاده‌ی الله صلی الله علیه و آله فرمود: «لَا تُطَلِّقُوا النِّسَاءَ إِلَّا مِنْ رِيْبَةٍ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَا يُحِبُّ الذَّوَّاقِينَ وَلَا الذَّوَّاقَاتِ»^۲ (زنانتان را بدون عذر [مانند متهم شدن به زنا] طلاق ندهید، زیرا الله تعالی کسانی را که راحت ازدواج می‌کنند و راحت طلاق می‌دهند، چه مرد باشند و چه زن را دوست نمی‌دارد).

دوست دارد تا زاری بنده‌اش را بشنود [چون دوست دارد صدای بنده‌ی محبوبش را بشنود]

عمرو بن مره بیان می‌دارد که پیامبر صلی الله علیه و آله فرموده است: «إِنَّ مِمَّا أُنزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِنْ اللَّهُ لِيَتَلَى الْعَبْدُ وَهُوَ يُحِبُّ، لِيَسْمَعَ تَضَرُّعَهُ»^۳ (از آنچه

1 - مصنف ابن أبي شيبة مرقم ومشكل - (ج 7 / ص 50) شماره‌ی (19188) و در آن ضعف وجود دارد.

2 - مسند الشاميين 360 - (ج 3 / ص 267) برقم (2230) و مسند البزار 1-14 - (ج 4 / ص 433) برقم (3064-3066) حسن

3 - المعجم الكبير از طبرانی - (ج 20 / ص 245) شماره‌ی (1737) و الإتحاف 38/5 و 277/9 و 524 و 650 و الشعب (9786) و هناد (405) و طس (1245 و 1246) ابن مسعود و الجعد (79) کردوس و الأولياء (39) وفر (970) وحل 4/180 و الإصابة

الله ﷻ نازل فرموده است، این است که، بنده‌اش را مبتلا می‌سازد و دوست دارد تا صدای زاری‌اش را بشنود).

مهمترین مراجع:

1. صحیح البخاری
2. صحیح مسلم
3. سنن أبی داود
4. المعجم الكبير للطبرانی
5. مسند الشهاب القضاعی
6. شعب الإيمان للبيهقي
7. التوبة لابن أبی الدنيا
8. سنن أبی داود
9. سنن الترمذی
10. سنن النسائی
11. صحیح الجامع الصغير
12. سلسلة الأحاديث الصحيحة
13. مسند أحمد
14. إتحاف السادة المتقين للزيبيدي
15. الجامع لأخلاق الراوى وآداب السامع للخطيب البغدادي
16. الترغيب والترهيب للمنذرى
17. سنن الدارقطنى
18. سنن ابن ماجه
19. المستدرک للحاکم
20. تهذيب التهذيب لابن حجر

21. سلسلة الأحاديث الضعيفة
22. ضعيف الجامع الصغير
23. مسند الشهاب
24. إصلاح المال
25. عظيم قدر الصلاة لمحمد بن نصر المروزي
26. جامع الأصول
27. الكنى للدولابي
28. الكامل لابن عدي
29. مجمع الزوائد
30. المطالب العالية لابن حجر
31. مسند البزار
32. فيض القدير شرح الجامع الصغير
33. مصنف عبد الرزاق
34. السنن الكبرى للبيهقي وفي ذيله الجوهر النقي
35. مصنف ابن أبي شيبة مرقم ومشكل
36. مسند الحميدي
37. المعجم الأوسط للطبراني
38. مسند الشاميين